

अथपंडुरंगमाहात्म्यप्रारंभः॥

श्रीगणेशायनमः॥ ओं नमोजीआदिपुरुषादिगंवरा॥ जयजयश्री
मातीरविहारा॥ पादुरंगारुक्मिणीवरा॥ सुवनसुंदराश्रीविठ्ठला॥ १॥ ज
यजयसद्गुरुपंचाक्षरा॥ प्रसन्नरूपापरात्परा॥ श्रीब्रह्मानंदउदारा॥ सख
सागरागुरुराया॥ २॥ पद्मपुराणीचेंउत्तम॥ श्रीपादुरंगमाहात्म्य॥ वदवीं
जिह्वेपरम॥ सरवसागरउचंबळे॥ ३॥ ऐसेंऐकतांचिदयाळ॥ ह्मणेहेक
थातुंवदनिर्मळ॥ तेंमाहात्म्यऐकतांसकळ॥ महादोषनासती॥ ४॥ ब्रह्मा
नंदश्रीधर॥ श्रोतेयांविनवीवारंवार॥ पादुरंगमाहात्म्यकथासार॥ येथोनि
आतांपरिसाजे॥ ५॥ हिमवंतकुमरीहोऊनिसमेम॥ शिवासीपुसेपंढुरंग-
माहात्म्य॥ पंढरीसयावयामेघश्याम॥ कायकारणराहावया॥ ६॥ शिव-
ह्मणेऐकगीरी॥ पूर्वीविष्णुअसतांवेकुंदपुरी॥ वर्तलीएकनवलपरी॥ तेचि
ऐकावीसादर॥ ७॥ सहस्रनेत्राचीललना॥ शचीआलीदृष्ट्यादर्श-

गं.मा.

१

ना॥ नमूनिचांवेकुठराणा॥ मधुरवचनीबोलत॥ ८॥ ह्याणेस्वामीपुर
री॥ मीबैसेनतुमच्याअंकावरी॥ ऐसीइच्छाअंतरां॥ उठलीमाझ्या
भगवंता॥ ९॥ ऐसेंऐकोनिहांसलाहरी॥ ह्याणेतूंसाठसहस्रवर्षेतपक-
रीं॥ त्यावरीजाणकृष्णावतारीं॥ राधासुंदरहोशीलतूं॥ १०॥ मगद्वारके
माझारी॥ इंदिराठेडनिक्षणभरी॥ तुजबैसवीनअंकावरी॥ सत्यसाचार
कामिनी॥ ११॥ ऐसेंऐकूनियांवचन॥ शचीनेंतपकेलेंदारुण॥ तेचिरा-
धिकाहोउन॥ गोकुळासीपातली॥ १२॥ बाळपणीभोगिलाकृष्णा॥ म
गमथुरेसीगेलेमनमोहन॥ वियोगनसाहवेह्याणोन॥ गुप्तझालीराधिका॥
१३॥ वैषपालदूनिमागुती॥ तेचिप्रगटलीद्वारकेप्रती॥ देखोनियांरुक्मि
णीपती॥ हास्यवदनकरीराधिका॥ १४॥ मगसंतोषोनिजगज्जीवन॥ राधि
केसीआलिंगुन॥ अंकांघेतलीबैसऊन॥ परमलवण्यरूपतिथेचें॥ १५॥ तें

अ.

१

१

सुविमणीदेरवोनी ॥ क्रोधायमानझालीमनी ॥ तत्कळचाळिलीरुसो-
नी ॥ झणेयाचेंवदननपाहेंमी ॥ १६ ॥ पाहोनियांएकांतस्थान ॥ तपमांडि-
लेंद्वारुण ॥ मजशोधावयाजगज्जीवन ॥ येईल आपणयाग्या १७ ॥ दं-
डकारण्यगोदातीर ॥ तिचेउत्तरेतीर्थसंदर ॥ त्याहूनिविशेषअपार ॥ द-
क्षिणादिशेतीर्थेअसती ॥ १८ ॥ दक्षिणकोल्हापुरक्षेत्र ॥ काशीहूनिशतसु-
णेंथोर ॥ तेथेंवसतांअहोरात्र ॥ होयउद्गारप्राणियां ॥ १९ ॥ त्याचेद्वादश-
योजनपूर्वे ॥ कृष्णातीरसंदरबरवें ॥ तेंपूर्णलक्षेत्रजाणावें ॥ अतिउत्तम-
साजिरे ॥ २० ॥ त्यातीर्थीकरितांस्नान ॥ जव्हांतरींचेदोषद्वारुण ॥ विलयज-
तीनलागतांक्षुण ॥ कशीपवनसर्वासी ॥ २१ ॥ त्याचेउत्तरेद्वादशयोजनेंथोर
॥ दिंडिरवनमहाघोर ॥ लोहदंडपूर्णक्षेत्र ॥ नामतयाजाणपां ॥ २२ ॥ पौडश-
गांवेंगोदातीर ॥ त्याचेउत्तरेसीनिर्द्वार ॥ क्षेत्राचेपश्चिमेसकरवीर ॥ द्वादश

मा-
२

चौजनेनेमस्त ॥ २३ ॥ तथादिंडीरवनी ॥ तपकरीरुक्मिणी ॥ सर्वसौभाग्य
कारिणी ॥ तेथेंरुसोनबैसली ॥ २४ ॥ इकडेद्वारकेंतकायशालेंवर्तमान ॥ ज-
गन्निवासतोश्रीकृष्ण ॥ रुक्मिणीन्यावियोगेंकरून ॥ खेदेक्षीणझालाअसे
॥ २५ ॥ ह्मणेकोणीकडेगेलीरुक्मिणी ॥ आतांपाहूंकोणेवनी ॥ परमघाबरा
चक्रपाणी ॥ हिंडेवनीएकलाची ॥ २६ ॥ सर्वतीर्थेंसेत्रेंपाहात ॥ आलागोकु-
ळासीत्वरित ॥ गोपाळगार्दघेउनीसमस्त ॥ चालिलात्वरितदक्षिणे ॥ २७ ॥
गार्दिराखावयाचावेत ॥ तोचिदंडकरींघेत ॥ शंखतोचिकमंडलूनिश्चित ॥
झालाविरक्तसंन्यासी ॥ २८ ॥ गळांवनमाळांचेभार ॥ श्रीवत्सांकितमनीह-
र ॥ मस्तकींरुळतीकबरीभार ॥ मकराकारकुंडलें ॥ २९ ॥ नीळजीमूतव-
र्णसुंदर ॥ झालाविरक्तदिगंबर ॥ प्रभालोपतीसहस्रदिनकर ॥ इंदिरा
चरचेनिजाणिजे ॥ ३० ॥ सवेंगार्दआणिगोपाळ ॥ आपणमध्येघननी

अ-
१

२

८॥ वदनसाजिरे वेल्हाळ ॥ धरिला बाळ वेष तेणे ॥ ३१ ॥ सुवर्णवस्त्रा सुद-
र ॥ माजी वेष्टिल्या परिकर ॥ झाला बाळ रूपादि गंबर ॥ इंदिरावर स्वामी
तो ॥ ३२ ॥ वनोपवनें शोधी कमळ नेच ॥ तों दृष्टी देरिवलें लोह दंड खेच ॥ दि-
ंडीर वनतें सुंदर ॥ अतिपवित्र साजिरे ॥ ३३ ॥ वेणूनादांगो पाळटा कुनी ॥
पुढें एकलाची चक्रपाणी ॥ प्रवेशला दिंडीर वनी ॥ हणें येथें रुक्मिणी पा-
होंपां ॥ ३४ ॥ वनीनाम घेऊनि बाहे ॥ अहो रुक्मिणी सीरावित नये ॥ पर-
नेत्रे मम प्रिये ॥ आली सकाय सांगपां ॥ ३५ ॥ परम सुंदर लागलें वन ॥ अ-
शोकचंपकचंदन ॥ जई जुई रातां जन ॥ बकुळ शेवंती मोगरे ॥ ३६ ॥ आवे-
दा बिंबीनारी केळी ॥ सघट दाट वन स्थळी ॥ सूर्यकिरण भूमंडळीं ॥ कदा-
काळीं दृष्टी पडेना ॥ ३७ ॥ वसुळ वले भूमी पर्यंत ॥ त्यांत शोधीत भगवंत ॥
तों दृष्टी देरिवली अकस्मात ॥ तप करीत विसली ॥ ३८ ॥ दृष्टी देरिवानि कम-

पां-मा-
४

रीं॥तेयुगींच्यारुष्णावतारीं॥तपकरीतरुक्मिणी॥५४॥शिवह्मणेऐक
पार्वती॥दिंडिरवनत्यासिह्मणती॥साक्षपेंकथानिगुती॥तुजसांगतो
ऐकपां॥५५॥त्यावनामाजीअद्भुत॥दिंडिरनामेंअसेंदेत्य॥तोचालों-
नेदीसूर्याचारथ॥लोकसमस्तपीडिले॥५६॥मगसकळदेवऋषीभिकू
न॥श्रीहरीसगेलेशरण॥मगबोलिलानारायण॥मल्लिकार्जुनमीहोतो
॥५७॥पूर्वाराजानामेश्रीचंद्र॥तेणेआराधोनिबिनेत्र॥रेतकुंडींतपदुर्ध
र॥सहस्रवर्षेपेंकेले॥५८॥मगश्रीचंद्रासिह्मणेचंद्रशेखर॥तूंमागइ-
च्छीतवर॥येरूह्मणेपुत्रदेईसाचार॥प्रत्यक्षश्रीवरदुसरा॥५९॥हर-
ह्मणेनृपवरा॥विष्णूचयेईलतुझ्याउदरा॥मगश्रीचंद्राच्यामंदिरा॥श्री
वरआलासाक्षांत॥६०॥नामठेविलेमल्लिकार्जुन॥वीसवर्षेझालिया
पूर्ण॥मृगयेकरितांदिंडीरवन॥प्रवेशलाअकस्मात॥६१॥दिंडीरदे-

अ-
१

४

त्यआणिमल्लिकार्जुन ॥ सहस्रवर्षयुद्धदारुण ॥ झालेंपरीदैत्यकठिण
॥ नाटोपेचीसर्वथा ॥ ६२ ॥ मगगदाप्रहारेकरून ॥ दैत्यासिमारीमल्लि-
कार्जुन ॥ प्राणजातांमुखेंस्मरण ॥ ह्मणेंहरिहराकैसेंझालें ॥ ६३ ॥ नाम-
स्मरतांचिजगन्नाथ ॥ देहांतींमगटलाअकस्मात ॥ ह्मणेंप्रसन्नझालों
मागत्वरित ॥ येरूबोलतप्रेमभरें ॥ ६४ ॥ लोहदंडींमजमृत्युझाला ॥ लो-
हदंडनामयाक्षेत्राला ॥ येथेंनगरनायकअसेवाहिला ॥ मल्लिकार्जुनअं-
शतुझा ॥ ६५ ॥ तीर्थानामसूर्यतीर्थ ॥ दर्शनेंप्राणीहोयमुक्त ॥ मजगदे-
नेझालामृत्यु ॥ गदातीर्थसत्यनामयेथें ॥ ६६ ॥ हीगदाजेआलिंगिती ॥ त-
यासीनाहीपुनरावृत्ती ॥ तेथिंचेमृत्तिकेननिश्चिती ॥ पिशाचेंपळतीऐकपां
॥ ६७ ॥ माझ्यानामेंकरून ॥ यासह्मणतीदिंडिरवन ॥ स्वामीतुवांहीयेथेंग-
हून ॥ हेंवनउद्धरावें ॥ ६८ ॥ ह्मणेंतुवांमागीतलें ॥ तेंसर्वहीम्यादीपलें ॥

पां.मा.
५

मगदैत्यासीचतुर्भुजकेलें॥तात्काळनेलेंवैकुंठा॥६९॥दिंडिरवनासीहोतां
वर॥रुक्मिणीतपकरीदुर्धर॥हृणोनियांश्रीधर॥उद्धारावयाआलाते
थें॥७०॥श्यामचरणश्यामनयन॥दोनीहस्तेंधरूनिजघन॥रुक्मि
णीचेंपाहातवदन॥तन्मयहोउनीराहिला॥७१॥देवाधिदेवगोविंद॥
उभारुक्मिणीपुढेंस्तब्ध॥लीलावतारीब्रह्मानंद॥आदिपुरुषअवतर
ला॥७२॥दुसरेंअध्यायींनिरोपणसरस॥आहेअद्भुतकथारस॥श्री
धरहृणेंश्रीतियांस॥सावकाशपरिसिजे॥७३॥इतिश्रीपादुरंगमाहा
त्म्यसुंदर॥पद्यपुराणीचेंपरिकर॥अपर्णेसिसांगेबिनेत्र॥प्रथमोध्या
यगोडहा॥७४॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु॥

६९

६९

६९

६९

६९

६९

५

अ.
१

श्रीगणेशायनमः॥ ॥पूर्वालोहदंडक्षेत्रीजाण॥जन्तुनामाएकहोताब्रह्म
ण॥निःपापसात्विकसज्ञान॥जितेंद्रियसत्यवादी॥१॥आकब्धोनियांनिज
मन॥मगवंतींचित्तअनुदिन॥सत्यस्त्रीपतिव्रताजाण॥सात्यकीनामति-
येचें॥२॥पतिसेवेसीसदांअनुकुळ॥सत्यवचनीपरमसुशीळ॥तपकरीत
सेबहुकाळ॥एकपुत्रझालातियेसी॥३॥पुंडलीकनामाभिधान॥षोडशवर्ष-
भरतापूर्ण॥मगत्याचेंआरंभिलेंलग्न॥परिदुष्टदुर्जनतोझाला॥४॥बोलेसदां
दुष्टउत्तर॥जेणेकेलेनिजधनसंहार॥मगस्त्रीयेसीघेऊनिदुराचार॥विभक्त
राहेतेधवां॥५॥सदांकरीविनोदनाणी॥नसतीकळउमाचिघेउनी॥वेश्ये-
चीसंगतीधरूनी॥नटांजवळीसदांबेसे॥६॥मायबापेंजरीशिकविलें॥तरी
तोअमंगळबोले॥जेणेहृदयउले॥मातापितरांचें॥७॥ऐकजांहीयहृदय
दुरवंड॥ऐसेंबोलेप्रचंड॥मातेसीह्मणेहेरांड॥व्यर्थकसयावांचली॥८॥जि

णेनवमासपाळिलेंपोटीं॥तियेसीह्मणेहेकरंटी॥थेरडेवागूनकोसमोरहृष्टी॥ब
 हुतकष्टीमीतुझेना॥९॥पित्यासिह्मणेकेव्हांजासीलमरोन॥त्यादिवसींमी-
 स्सुखीहोईन॥ऐसेंएकतांवचन॥कष्टीहोतीमातापिता॥१०॥ह्मणतीप्राणघा-
 वातेंबरे॥परीयापुत्राचीसंगतीपुरे॥दोघेंह्मण्णचिंतातुरें॥पुत्रासंभयाभीत॥
 ॥११॥तंववाराणसीसींचालिलीयात्रा॥पोंहाआलालोहदंडक्षेत्रा॥दोघेंह्म-
 ण्णतेअवसरं॥यात्रेचालिलींकाशीस॥१२॥दोघेंह्मणतीपुंडलीका॥आह्मों
 वाराणसीनेईकां॥येरूह्मणेमृत्युआलानाहींकां॥तुह्मोंचजावेंसत्तरी॥१३॥
 ॥तुह्मोंजावेंवेगेंकरूनी॥मीस्सुखीहोईनआजिचादिनी॥मातापितातेचिदिनी
 ॥जातीझालींकाशीस॥१४॥ऐसीतेउभयतांगेलीं॥नंवयात्राआणीकमामू-
 नआली॥पुंडलिकेंतेदेखिली॥मगतेवेळेकरायकरी॥१५॥तंवतोह्मणेस्व-
 स्थियेसी॥चलाजाऊंवाराणसीसीं॥पाहूंकेसीआहेकाशी॥द्रव्यमजपा-

सीबहुतअसे॥१६॥मगदोनअश्वआणिले॥स्त्रियेसीएकाअश्वावरीचे
सविले॥दुसऱ्यावरीस्वयेआरोहणकेले॥वेंगंचालिलायात्रेसी॥१७॥ऐ-
सींदोधेंजणेंजातअसतां॥तोंदोधेंचालिलांमातापिता॥ऐसंस्वहृदनेपा-
हतां॥चरणीचालतीमायवाप॥१८॥आपणवेंगळाराहे॥मातापित्याचा
वाटनपाहे॥ऐशापरीवाराणसीये॥जवळीतेव्हांपातलीं॥१९॥तंवबारा
णसीचेदक्षिणभागीं॥कुकुटनामेमहायोगी॥तंवपोंहानुकलाआडमार्गी
॥तोकुकुटाश्रमीपातला॥२०॥अद्यापीकारितांज्याचेंस्मरण॥दुःस्वप्नहोय
सुस्वप्न॥त्याचीमहिमासंपूर्ण॥कोणासहीनवर्णवें॥२१॥ज्ञानीतरीबृह-
स्पतीपूर्ण॥कींचहंमुरवाचाचतुरानन॥कींसाक्षांतसूर्यनारायण॥ज्याचे
स्मरणेविघ्ननिरसे॥२२॥पुंडलीकदारेसहित॥मार्गेमातापिताचालत॥मा-
र्गचुकोनियांनिश्चित॥कुकुटाश्रमीपातले॥२३॥कुकुटमातापित्याचीसे-

॥ मा-
२

वाकरित ॥ तथा वेगळें नाक डेंदेंत ॥ महाराज तो पितृभक्त ॥ सदा सेवीत चरण-
त्यांचे ॥ २४ ॥ करूनि मातापित्याचें सेवन ॥ उरला काळ जो संपूर्ण ॥ दोघां पा-
र्श्यां सांगे पुराण ॥ त्यां न विसंवेक्षण भरी ॥ २५ ॥ तेणे देखिली नाही भागीरथी ॥
गेलान सेवाराणसी प्रती ॥ भजनापुढें अहोरात्री ॥ निद्रानयेत यासी ॥ २६ ॥ ऐ-
कें कल्याणरूपे पार्वती ॥ सरस्वती यमुना भागीरथी ॥ प्रभात काळी येत त्या-
चे आश्रमा प्रती ॥ करावया संमार्जन ॥ २७ ॥ जगाचीं पापें घेउनी ॥ तेणे होती-
त्या मलिनी ॥ मग कुंकुटाश्रमी सेवा करुनी ॥ दिव्यरूप त्या होती ॥ २८ ॥ वि-
श्वाचीं पात कें त्या घेती ॥ तीं कुंकुटाश्रमी दग्ध होती ॥ ऐसा त्याचा महिमा पार्वी-
ती ॥ नवर्ण वेमजलागीं ॥ २९ ॥ तिची जणीं घेऊनि घागरी ॥ येती प्रभात अव-
सरीं ॥ संमार्जन करूनि क्षणभरी ॥ दिव्यरूप होउनी जातीपें ॥ ३० ॥ धन्य पुरुष
त्याचे महिमे प्रती ॥ ऐसी जयाची असे कीर्ती ॥ पुंडलीक त्या आश्रमा प्रती ॥

अ-
२

३

येछनिपांराहिला ॥ ३१ ॥ आश्रमासमीपधर्मशाखाएक ॥ तेथेंउतरलापुंडली
क ॥ पातापिताइतरलोक ॥ एकीकडेउतरले ॥ ३२ ॥ कुकुटआश्रमाबाहेरी
॥ पुंडलिकेंदेरवोनितेअवसरीं ॥ ह्मणेवाराणसीनगरी ॥ येथोनिदूरकितीआ
हे ॥ ३३ ॥ येरूह्मणेवाराणसी ॥ मीदेरिवलीनाहींआहेकैसी ॥ मीतोंनेणेभा
गीरवीसी ॥ कोणीकडेआहेती ॥ ३४ ॥ पुंडलीकहेंसेतेवेचीं ॥ ह्मणेराहिल्यसी
येस्यचीं ॥ तुचांवाराणसीनदेरिवली ॥ व्यर्थजन्मतुझांपें ॥ ३५ ॥ तंवतेथेंगे
ळादिनमान ॥ अस्तमानशालासंपूर्ण ॥ रात्रझालीमध्यान्ह ॥ लोकअवघे
निद्रिस्थ ॥ ३६ ॥ गंगायमुनासरर ॥ शिरींजलकुंभघेउनीयेती ॥ मलीन
बहुतदिसती ॥ कळाकांतीनदिसकांहीं ॥ ३७ ॥ तंवपुंडलीकझालप्रजागृत ॥
तेणेत्यांसीदेरिवलेंअकस्मात ॥ पाहेउगाचतिष्ठत ॥ पिशाचवतदिसतीपें ॥
॥ ३८ ॥ पुंडलीकझालाभयाभीत ॥ मागुतीत्याजकडेपाहात ॥ तंवत्यांसंभा

पं-मा-

३

जनकरित॥अतिउल्हासेंकरूनियां॥३९॥दिव्यरूपझाल्यासंदरी॥जे-
वीसावित्रीलक्ष्मीगौरी॥प्रभाजयांचानरवावरी॥सूर्यासमानभासत॥
॥४०॥तेपुंडलिकेंदेरवोनी॥परमआश्चर्यकरामनी॥गंगपुसताझालाउ-
भाराहोनी॥तिघीजणीसपुसतसे॥४१॥हृणेतुह्मीसांगाकवणमज॥तुम
चेंस्वरूपअतिसतेज॥येथेंयेऊनिसेवाकाज॥करिताकोणअर्थामी॥४२॥
॥ऐसीऐकोनिवचनोत्त॥कायबोलतीभागीरथी॥हृणेतुरात्म्यापापमती॥
परताहोईचांडाळा॥४३॥साधूनिंदकपरमरवळ॥करिसीआह्मातेंविटाळ॥
तरीमार्गसोडीतिलाळ॥जावयालागींआह्मातें॥४४॥ऐसीऐकतांजरीमात
॥पुंडलीकझालाभयाभीत॥धांवोनित्यांचेचरणधरित॥मजपतितानेंतारावें
॥४५॥मगातेघीबोलतीवचना॥हृणतीआतांउडींगाबाह्यणा॥कोटिजन्मा
चेंपुण्यसुजाणा॥आजिफळाआलेंतुज॥४६॥तुझेंपूर्वपुण्यस्वरवाणी॥

अ-

२

३

उषडिला आजिचेदिनी॥तुवां आह्यातें देरवो निनयनी॥उद्दरोनी गेलासी॥४७॥
॥तुं ये जन्मी होता सीरवळ॥परी पूर्वजन्मीचें पुण्य सबळ॥तुं कुकुटदेरिवला पु-
ण्यशीळ॥महाराज साधू तो॥४८॥तेणे ये जन्मीचें पाप गेलें॥ह्मणोनि आ-
मचें दर्शन झालें॥तुझें अज्ञान निरसलें॥ज्ञान दही तुज झाली॥४९॥पुंडली-
क ह्मणे तुझी तिघी जणी॥तुमची प्रभावासर मणी॥तुमचीं नामिं सांगाम ज-
लागुनी॥ह्मणोनि चरणी लागला॥५०॥ह्मणती गंगायमुना सरस्वती॥ति-
घी जणी आह्या निधिती॥कुकुटनामामहामती॥चाची कीर्ती अगाध॥५१॥
॥बैलो बयाचें पाप सकळ॥तेणे आह्या सर्बिसती मळ॥येथें येऊनि स्तुतीशीळ
॥होतों आह्या सर्बदा॥५२॥प्रतिदिवसी येउन॥करितों पापाचें क्षालन॥ये-
थें सकळ पापें होती दहन॥साधूचें सेवन करितांची॥५३॥अरेया साधूचाम-
हिमा॥वर्णावया सामर्थ्य नाही आह्या॥चतुर्मुख जो बह्या॥तोही तया बंदित

गं-मा-
४

॥५४॥ पुंडलीकहृणेतैवेळे ॥ ऐसंयणें पुण्यकायकेलें ॥ तें आतां सांगावें व-
हिलें ॥ मज बाळकासी हृपेने ॥ ५५ ॥ गंगा हृणेत्याचें पूर्वपुण्य ॥ कोणासि-
नवर्णवेसं पूर्ण ॥ करितो मायबापाचें सेवन ॥ दैवतनेणें दूसरें ॥ ५६ ॥ जैसी
इंदिरा आणि श्रीहरि ॥ त्याचरूपें उभयतां निर्धारी ॥ हृणो नियां दिवसरात्री
॥ सेवाकरी उभयतांची ॥ ५७ ॥ मायबापाचे सेवेहुन ॥ आणी कनाहीं थोर-
पुण्य ॥ कोटियागाचें अथजाण ॥ एक एक दिवसाप्रती ॥ ५८ ॥ एव्ही प्रद-
क्षिणातीन पर्येसी ॥ दोन लक्ष प्रदक्षिणा वाराणसी ॥ एक नमस्कार करितां माते
सी ॥ इतुकें पुण्य होय पें ॥ ५९ ॥ जो पित्याची सेवा करित ॥ तयासी ज्ञान होय
अद्भुत ॥ सामोरिये उनि भगवंत ॥ उभेतिष्ठत त्या पुढें ॥ ६० ॥ मातापिता देवनि
श्र्विती ॥ ऐसी बोले वेदश्रुती ॥ पुराणे महिमा वर्णिती ॥ नाहीं भिती पुण्यातें ॥ ६१ ॥
जो मातापितरांची श्रिता करी ॥ तो परमचांदाळ दराचारी ॥ तो प्राणी पदे अघो

अ-
२

४

रीं॥ कल्यांतवरीदुरात्मा॥६२॥ जो आपले मातेसिनिंदी॥ त्यासी जन्मोजन्मी-
होय व्याधी॥ पितानिंदी तो त्रिशङ्खी॥ पिशाच होय दुरात्मा॥६३॥ ऐसे जे निंद
कजाण॥ त्यांसीं न करवें संभाषण॥ त्याचें न पाहवें वदन॥ ते दोष लागती त्या
तें॥६४॥ त्याचानव्हावा विटाळ॥ त्यासी यमनेऊनी गांजील॥ कुंभीपाकामा-
जी घालिल॥ विटंबील नाना परी॥६५॥ तो जन्मोजन्मीचा अपेशी॥ यश कधीं न
येत त्यासी॥ तो होय अल्पायुधी॥ जो मातापित्यासी दुःख देतो॥६६॥ तों पुंड-
लीक ह्मणे ते वेळीं॥ इतुकीं पापें मज घडलीं॥ मग अनुतापें ते वेळीं॥ स्फुटस्फुट-
दोनी रडतसे॥६७॥ ह्मणे नरदेह उत्तम॥ व्यर्थ गेलामाझा जन्म॥ महादुर्जनमी-
अधम॥ पापें परम मज घडलीं॥६८॥ जाह्नु बीह्मणे ते अवसरीं॥ तूं मातापित्या-
ची सेवा कर॥ जैसी शिव आणि गौरी॥ तैशा परा पुजावें॥६९॥ तेणे लुहोनि भगवंत
॥ तूं त्रिभुवनी होसी विख्यात॥ हें सत्य जाणनिश्चित॥ हाचि वस्त्राणपां॥७०॥ ऐ

मा-
५

संबोलीनितिधीजणी॥ गेल्यास्वस्थानातेक्षणीं॥ मगपुंडलीकुकुटुटातेनमो-
नी॥ तेचवेळेनिघाला॥ ७१॥ मातापितातेवेळीं॥ अश्वावरीबैसविलीं॥ दोघा
हातींकरविली॥ वाराणसीयात्रायथाविधी॥ ७२॥ करविलेंगयावर्जन॥ प्रया
गींकरविलेंमाघस्नान॥ रूत्रायेसमवेतआपण॥ सेवाकरीततयाची॥ ७३॥ ऐ-
सीकरूनियांयात्रा॥ परतो न आलालोहदंडक्षेत्रा॥ आपुलेआश्रमासीमाता-
पिता॥ सेवासर्वदां करीत्यांची॥ ७४॥ जैसीकुकुटेंकेलीभक्ती॥ तैसापुंडलीकनि
श्चिती॥ चरणकमळअहोरात्री॥ नविसंबेकदाही॥ ७५॥ जेजेसमयींजेंजेंला
गे॥ तेंतेंपुरवीनिजांगें॥ सेवाकरितांनभागे॥ कदाकाळींपुंडलीक॥ ७६॥ पूर्वा-
ध्यायींनिरोपण॥ भगवंतआलाद्वारकेहुन॥ तोबाळवेषधरून॥ रुक्मिणीपु
ढेंउभाअसे॥ ७७॥ करूनिरुक्मिणीचेंसमाधान॥ तेथोनिपरतलाभगवान॥
तोपुंडलीकभक्तपूर्ण॥ जगनिवासेंदेरिवला॥ ७८॥ आश्रमापुढेंतेवेळीं॥ उ-

अ-
२

५

भाराहिलाघनसांवळा॥पुंडलीकपाठमोरबैसला॥चरणधूतमातेचे॥७९॥भग
वंतपाथीसीतिष्ठत॥विराजमानघवघवित॥जंघनीठेविलेदोनीहस्त॥शंखच
क्रगदायुक्तपै॥८०॥जानुमध्येंधरिलीकाठी॥स्रहास्यवदनजगजेठी॥वन
भाळारूढतीकंठीं॥चरणांगुष्ठपर्यंत॥८१॥शिदोरीचेंशिकेंनिश्चित॥रवां-
घावरतेंडोलत॥कुंडलेंकर्णीझळकत॥प्रभाफांकलीदशादिशा॥८२॥मुक्त
माळापरिकर॥त्याचमंत्रमाळाषडाक्षर॥मंत्रमुक्तावळीएकसर॥तैयोगेश्वर
जाणती॥८३॥कटीमेखळागोमटी॥भोंवतीक्षुद्रघटांचीदाटी॥स्रवर्णवल्ली
शेरिवल्याकंठीं॥तिपटवळिल्यासाजिन्या॥८४॥कबरीभारकंठींसंदर॥दं
डींशोभापरिकर॥दशांगुलीमुद्रिकातेजाकार॥दिगंबरउभाअसे॥८५॥झ
लव्यांच्यापिश्यादोनी॥दोहींकडेरंबोविल्यादोनीजंघनी॥वामहस्तींशंखध
रूनी॥सव्यहस्तींचक्रशोभे॥८६॥कोटिसूर्याचीप्रभा॥तैसालक्ष्मीनायक

मा-
६

उभा॥तीवर्णितांशोभा॥वेदशास्त्राअतर्क्य॥८७॥तोंपुंडलीकघांवरला॥
द्वणेएवढाप्रकाशपडला॥द्वणोनिअवलोकुंलागला॥तंवदेरिवलाभगवंत
॥८८॥तळहातीपित्याचेचरण॥तैथूनिकेलेंहरीसनमन॥मगवामहस्तेंक
रून॥कज्जीटाकिलीबैसावया॥८९॥तिथेवरीजोडोनिचरण॥उभाराहिलास
च्चिदानंदधन॥श्यामसुंदरसमपदजोडून॥वाटपाहेभक्तांची॥९०॥हरीत्या
णोपुंडलीका॥भक्तनदेरवोंतुजसारिरवा॥वरमार्गेआवडेजोकां॥भक्तराया
येवेळे॥९१॥मगसेवाझालियापूर्ण॥पुंडलीकजवळीयेउन॥घातलेंहरी-
सीलोटांगण॥प्रेमेकरूनिसद्गदित॥९२॥द्वणेवरदेशीभगवंता॥जैसाउभा-
आहिसआतां॥तैसेंचअसावेंतत्वता॥चिरकाळयेयेंची॥९३॥त्रिधासुपेंहरी
केशी॥दर्शनदेईलोकांसी॥तीर्थक्षेत्रआणीमजपासीं॥समानराहेंसर्वदा॥
९४॥तुझियादर्शनेंपाणिमात्रा॥उद्दर्शितुंशतपत्रनेत्रा॥अवलोकितांतुझियाव

अ-
२

६

श्रीगणेशायनमः॥ ॥पूर्वाइंद्राचाशत्रूहत्रासुर॥तीनशिरेंत्याचींसाचार
॥त्रिमुखेंअहोरात्र॥तीनकर्मकरीतसे॥१॥एकमुखेंवेदाध्ययन॥दुसरे
मुखेंगायन॥तिसरेमुखेंकापल्यदारुण॥तपसंपूर्णकरीतसे॥२॥तथा-
चेंतपअपरिमित॥तेणेधराकांपलीसमस्त॥इंद्रह्मणेमाझेपदसत्य॥घे-
ईलआतांनिश्चये॥३॥मगएकाकिंकराप्रत॥सांगताझालाशचीनाथ॥तु-
वांहत्रासुराचाघात॥करावाअकस्मातममाझे॥४॥मगतोकिंकरतेयेंआ-
ला॥तेव्हांतोअसुरध्यानस्थवैसला॥मगतयाचींछेदिताझाला॥तीनशिरें-
एकदांजी॥५॥शिरेंत्याचींरवालींपडिलीं॥तींगदगदांहांसूंलागलीं॥मग
शापदिधलातयेवेचीं॥शक्रालागींसक्रोधें॥६॥ह्मणेआहारेदुर्जना॥बे-
सलोंमीअसतांअनुष्ठाना॥विश्वासघातकेलामलिना॥ब्रह्महत्याघडली
तुज॥७॥मूर्खातूंवीटहोउनी॥पडसीकांदिंडिरवनीं॥मगप्राणसोडीत-

१-मा-
१

तक्षणीं॥वत्रास्तरजाणपां॥८॥मगइंद्रशोककरीआपण॥तंवविष्णुदेत-
सेवरदान॥तुझाउत्थारमीकरीन॥पुंडलीकाचेआश्रमी॥९॥पादघर्षणा
चीवीटबरी॥तेनव्हेचिनिर्धारी॥तीपडलीहोतीभूमीवरी॥बैसावयाचि-
रकाळ॥१०॥तेचिवीटपुंडलीकें॥बैसावयाटाकिलीकौतुकें॥तीपायांस्वा-
लींलक्ष्मीनायकें॥घालोनिइंद्रउद्धरिला॥११॥पश्चिममुरवेंपुंडलिका
जवळी॥अद्यापितिष्ठेवनमाळी॥क्षेत्रमूर्तीतेजागळी॥पूर्वाभिमुखअ-
सेतेथें॥१२॥चंद्रभागासरोवर॥तेथेंतीर्थमूर्तीसाचार॥एकस्वरूपसंद-
र॥तिहींचेंचिन्हजाणिजे॥१३॥क्षेत्रमूर्तीआपणपुंडलीक॥तेजवळील-
क्ष्मीतीर्थदेख॥हेंत्रैलोकांसरेख॥प्रसिद्धशोभेतयाठाया॥१४॥यंत्राचेंम-
ध्यस्थान॥त्याचेंनामबिंदुतीर्थजाण॥तेथिचामहिमावर्णितांपूर्ण॥अ-
तिअगाधअसेहो॥१५॥आकाररूपत्रिकुट॥मध्येकेवळअर्धमात्रापीठ

अ-
३-

१

॥याबिंदुतीर्थविंकुठ॥मुख्यस्वरूपगुप्तअसे॥१६॥बिंदुतीर्थचेंदर्शन॥दे
वांसहीदुर्लभपूर्ण॥तेथेंलक्ष्मीसहितजगज्जीवन॥दिव्यरूपप्रत्यक्ष॥
॥१७॥कोटिसूर्याचीप्रभा॥तैसीत्यामूर्तीचीशोभा॥केवळगर्भाचागाभा
॥तेथेंउभाश्रीविठ्ठल॥१८॥अवघेंक्षेत्रयंत्राकार॥षोडशावर्णसुंदर॥द
क्षिणद्वारकापंढरीनगर॥तेंवैकुण्ठप्रत्यक्ष॥१९॥श्रीमरूपेंश्रीमाशंकर॥ते
थेंवसेअहोरात्र॥सकळपाषाणतरुवर॥सुधापानीअवतरले॥२०॥वा
बुवंटींचेरवडेसकळ॥तेऋषीरूपेंसकळ॥किन्नरगंधर्वरसाळ॥गायन
करितीसर्वदां॥२१॥दोनप्रहरसकळतीर्थे॥धांवोनियेतीतयापंथें॥वोवा
ळावयाश्रीविठ्ठलातें॥आरत्याघेउनीनिजकरें॥२२॥पाहावयाश्रीहरीचें
मुख॥मंडपघसणीहोतसेदेख॥नारदतुंबरगायक॥तेथेंगातीसर्वदां॥
॥२३॥पंढरीभोंवतेसमग्र॥उभेअखंडदेवांचेभार॥मुखेंकरितीजयजय

मा-
२

कार॥ त्यासी आनंदवाटतसे॥२४॥ ऋषी करिती वेदघोष॥ अहोरात्र आ-
समास॥ एक महिमा विशेष॥ वारवाणिती सर्वदा॥२५॥ मुरव्यक्षेत्रपांडु
रंगस्थान॥ तें केवळ वैकुण्ठभुवन॥ तेथें हस्तपादजोडोन॥ पुढे तिष्ठत सर्वदा
॥२६॥ द्वारकेची संपदा सकळी॥ पंदरीलागीं आणविली॥ वामभागीं उ-
भीराहिली॥ रुक्मिणीदेवी हांसत॥२७॥ अद्यापि आहे हास्यवदन॥ कीं
आपण आले रुसोन॥ ह्मणों नियांजगज्जीवन॥ समजावित मजलागीं
॥२८॥ रुक्मिणी वामभागीं तिष्ठत॥ उभी अद्यापी हास्ययुक्त॥ चोरदृष्टीं अ-
वलोकित॥ एकाकडे एकपें॥२९॥ रुक्मिणी सपती समजाऊं आला॥ तो
चिपंदरीस राहिला॥ आणिक कृष्णनाथकासकळा॥ सोळासहस्रपातल्या
॥३०॥ द्वारकासागरीं बुडविली॥ सुदर्शनावरी धरिली॥ पंदरी अद्यापी रक्षि-
ली॥ तेणें सकळ विघ्न निरसे॥३१॥ द्वारके भोंवतें सुदर्शन॥ रक्षीत होते अनु-

अ-
३

३

दिन॥ येथें सकळयादवसंहाऊन॥ द्वारकाजाणबुडविला॥ ३२॥ द्वारके-
हूनिबहुसरव॥ पंढरीसदेरिवलें अधिक॥ ह्यणोनिवैकुंठनायक॥ राहिला
देरवोनिचथेंची॥ ३३॥ श्रीमातीरींदिगंबर॥ भक्तांसीउद्धरीनिरंतर॥ उभाश
हिलारुक्मिणीवर॥ वाटपाहातभक्तांची॥ ३४॥ मच्छरूपातेंधरूनी॥
शंरवासरासीउद्धरीनी॥ त्याश्रमेंकरूनिजंघनी॥ करठेविलेकटावरी॥-
॥ ३५॥ कूर्मरूपधरूनिसबळ॥ पृष्ठीवरीमंदराचळ॥ श्रमलेबहुतघननी-
ळ॥ ह्यणोनिकरकटावरीठेविले॥ ३६॥ हिरण्याक्षातेंमर्दुनी॥ दादेवरीधरि-
लीअवनी॥ त्याचेश्रमेंकरूनी॥ करकटावरीठेविले॥ ३७॥ रक्षिताप्रल्हा-
दभक्त॥ विदारिलेकूरदैत्य॥ तेणेभागलाश्रीकृष्णनाथ॥ ह्यणोनिठेविलेक-
रकटी॥ ३८॥ बळीपाताळींघातला॥ द्वाररक्षितांश्रमपावला॥ ह्यणोनि
करकटींठेविला॥ जगजेठीनेतेधवां॥ ३९॥ एकवीसवेळनिक्षेत्री॥ कैली-

मा
३

निर्वैरधरित्री॥तेणेश्रमोनीनिर्धारी॥करजंघनीठेविले॥४०॥लंकेपुटेवज्र
ठाण॥सोडीबाणापाठीबाण॥तेव्हांदंडभागलेह्मणोन॥करजंघनीठेवि-
ले॥४१॥काळयवनलागलापाठी॥पळतांझालापरमकष्टी॥ह्मणोनिकर
ठेविलेकटीं॥मगजगजेठीउभाअसे॥४२॥लोकदेरवोनीउज्जत॥दारा
धीनआसक्त॥जंघनीठेऊनियांहस्त॥नबोलेचीबोध्यहा॥४३॥पुटेम्ये-
च्छाचासंहार॥करावयासाचार॥पालथीघेतोअगोधर॥कटींकरुनिय-
यां॥४४॥कींपार्थीचेंसारथ्यकेलें॥ह्मणोनहस्तभागले॥कींगजेदनक्रउद-
रिले॥ह्मणोनहस्तश्रमलेबहु॥४५॥अंगुलीवरीधस्तनिमोवर्षन॥उभाहो-
तासप्तदिन॥केलेंकाळियाचेंमर्दन॥ह्मणोनिश्रमझालातथा॥४६॥कंसादि
कमल्लमारिले॥तेणेहस्तयाचेश्रमले॥हमामाहुंबरीगोपाळें॥यमुनातीशिं-
घातली॥४७॥धर्माघरींउच्छिष्टपत्रावडी॥काढूनिभायलावनमाळी॥कीं

अ.
३

३

द्रौपदीलागीं धांव घेतली ॥ ह्यणोनि थम झाला असे ॥ ४८ ॥ कीं पुंडलीक
भक्त देखोन ॥ तेथें चिझालालीन ॥ कीं सोळा सहस्र गोपी भोगून ॥ थमो
निजं घनी कर ठेविले ॥ ४९ ॥ कीं करितो आपुलें दान ॥ ह्यणोनि उभा कर जो
डून ॥ उदार पंदरी चारु किमणी रमण ॥ उभा असे प्रत्यक्ष ॥ ५० ॥ श्रीधर ह्य-
णो पंदरी नाथा ॥ तूं दान देतो सी आपुल्या हाता ॥ मी याच कदीन तला ॥ धां
वोनियां पातलों ॥ ५१ ॥ पंदरी चादा ताजगज्जीवन ॥ करितो सि आणु वें-
दान ॥ ह्यणोनि आलों धांवोन ॥ बहुत दीन मी आहे ॥ ५२ ॥ तरी तूं आपलें
दान करी ॥ भरीं हृदय कमळा भीतरीं ॥ दरिद्र माझे विच्छिन्न करी ॥ पंदरी
राया येथुनी ॥ ५३ ॥ भीमा तीरी दिगंबर ॥ ब्रह्मानंद अति उदार ॥ जें वेली-
क्य रूप संदर ॥ रुक्मिणी वर श्री विठ्ठल ॥ ५४ ॥ असो शिव ह्यणो पर्वत नंदि-
नी ॥ तारा बहस्पतीची पत्नी ॥ चंद्रें भोगिलें ह्यणोनी ॥ शाप दिधला गुरूने ॥

मा-

४

॥५५॥ ह्यणेचंद्रापतितानथा ॥ पापरूपरमभ्रथा ॥ आपपरनेणसीपापिथा
॥ क्षयरोगलागोतुज ॥ ५६ ॥ चंद्रक्षयरोगीझाला ॥ परमदुःखवर्णवीपडिला
॥ ह्यणेमीप्रमादकेला ॥ बोलठेऊंकोणासी ॥ ५७ ॥ मगगुरूपसींयेउन ॥
चंद्रेंघातलेंलोटांगण ॥ ह्यणेमीअन्यायीसंपूर्ण ॥ मजलागोभितारावें ॥
॥ ५८ ॥ त्रैलोक्यासमानसाचार ॥ गुरुपदसकळांतथोर ॥ तूंस्वामीगुरू
निर्धार ॥ महिमाअपारतुझाअसे ॥ ५९ ॥ शांतिक्षमाआणीदया ॥ तुझेतां
चींगुरुराया ॥ श्रेष्ठसर्वज्ञगुणालया ॥ करीकायादिव्यमाझी ॥ ६० ॥ जैसाचे
छरमापती ॥ तैसाचितूंमहाराजबृहस्पती ॥ तुळणानाहीतुझियेमती ॥ तुज
वर्णितब्रह्मादिक ॥ ६१ ॥ तूंपहासीमुक्यांकडे ॥ तरीतोतत्काळवेदपदे ॥ स
कळदेवतातुजपुढें ॥ हातजोडूनिउभयासदां ॥ ६२ ॥ गुरूह्यणेनक्षत्रपती ॥ मी
शापदिधलाजोतुजप्रती ॥ तोलटिकानव्हेनिश्चिती ॥ परीएकयुक्तीकरीआ

अ-

३

४

तां॥६३॥लोहदंडमहत्क्षेत्र॥दिंडिरवनतेंसंदर॥सूर्यतीर्थतेथेंपवित्र॥जाई
सत्वरत्यास्थाना॥६४॥तेथेंकस्तूनियांस्नान॥करांसूर्यआराधन॥तुझाक्षय
रोगतेथोन॥तात्काळचीजाईल॥६५॥ऐसेंऐकतांउत्तर॥वेगेंनिघालाअत्रि
पुत्र॥पावलालोहदंडक्षेत्र॥महापवित्रस्थळजेकां॥६६॥करितांसूर्यआराध
न॥त्रिकाळतीर्थीकरितांस्नान॥झालादिवाकरप्रसन्न॥ह्मणेसर्वदानचंद्रातुज
दीधलें॥६७॥एकपक्षीकळावादती॥कृष्णपक्षीत्याउतरती॥दिव्यझालीतु-
झीस्वरूपकांती॥नकरीरवंतीयेथुनी॥६८॥चंद्रभागासरोवर॥तेथेंनामसंद
र॥स्नानकरितांसकळनर॥होतीपवित्रजाणपां॥६९॥भवानीसह्यणेहर॥जेच
हूंवेदांचेंसार॥तोपांडुरंगाचाहृदयमंत्र॥एकएकत्रिनेत्रजाणतसे॥७०॥षट्-
बीजतोमंत्र॥हृदयाधरीराजीवनेत्र॥जाणतीयोगीपवित्र॥परमगुह्यअसे-
तो॥७१॥तेंगुह्यकोणासनसांगावें॥अपवित्राचेकानीनपडावें॥तेंनिजभक्ति

मा-
५

नेजपावे॥ नंसांगावेकोणासी॥ ७२॥ मंत्रषडाक्षरीउत्तम॥ ज्ञानीजाणतीत्या
चेंबर्म॥ माझेंगुह्यतेनिर्वाणप्रेम॥ मंत्रजपजाणपां॥ ७३॥ नानावेदशास्त्रें
पढतां॥ जंवतोमंत्रनयेहोता॥ तवनतुटेचिभवचिंता॥ बहुततपेंतपतांहो
॥ ७४॥ आतांक्षेत्राभोंवतींतीर्थें॥ तेहीतुजसांगेनकांते॥ बिंदुस्थानवर्णिलें
होतें॥ मुरव्यस्थळहरीचें॥ ७५॥ बिंदुतीर्थक्षेत्रमूर्ती॥ दोहोंचिमध्यभागींपा
र्वती॥ भयानकभैरवमूर्ती॥ क्षेत्रपाळतेथेंअसे॥ ७६॥ तयाचेंकरूनिपांजूज
न॥ आधीसमर्पावेंबलिदान॥ तयानकरितांनमन॥ हरिअर्चनव्यर्थअसे॥ ७७
॥ त्याभीमसेनभैरवाचेउत्तरे॥ समीपचिपरमसंदरे॥ कुंडलतीर्थअनेकप-
वित्रें॥ परमप्रियस्थानजें॥ ७८॥ कोणेएकेसमयांचननीळ॥ दैत्यांसीयु
द्धकेलेंतुंबळ॥ तेथेंठेविलांहोतींकुंडलें॥ ह्यणोनिपडलेंनामतेंची॥ ७९॥ -
त्यातीर्थसमीपजाण॥ महाउत्तमनृसिंहस्थान॥ तेथेंचिघेतांदर्शन॥ सप्त-

अ-
३

५

गोत्रेण्डरती॥८०॥ श्रीविस्मृतहोऊनिविशेष॥ तेथेंकरावाहोप्रवेश॥ असत्य
ह्मणतां होयनाश॥ षणमासांतजाणपां॥८१॥ असत्यबोलतांतयेस्थानी॥
महानकींपडेतोप्राणी॥ तेथोनितीनचोजनेवायव्यकोणी॥ महानृसिंहवसतसे
॥८२॥ षोडशभुजापिंगटवर्ण॥ महाभयानकसिंहवदन॥ त्यामूर्तीचिंहोतांदर्श
न॥ सकळविघ्नेदूरहोती॥८३॥ निराश्रीमासंगमतेथें॥ स्नानकरितांपापेंदुरि
तें॥ तेथोनिपंदरापर्यंतयेथें॥ तीर्थेसांगतोंऐकपां॥८४॥ अगस्तीतीर्थगणेश-
तीर्थ॥ संकर्षणजाबाळतीर्थ॥ दिसतीसर्वहीतीर्थ॥ जेथेंरघुनाथपिंडदानकरी॥
८५॥ शंखतीर्थगदातीर्थ॥ कोल्हालतीर्थगोपीतीर्थ॥ पुंडलीकमुक्तकेशिशोभ
त॥ संगमतीर्थसोमेश्वर॥८६॥ सूर्यसरस्वतीदुर्गाहरिहरतीर्थ॥ मत्स्यकूर्मचिह्नी
तीर्थ॥ इतुकींतीर्थेप्रख्यात॥ नारदतीर्थसंगमी॥८७॥ संगमीनारदापासूनी॥ श
तधनुष्यपूर्वअवनी॥ सिद्धेश्वरतयेस्थानी॥ महासिद्धेश्वरस्थळतें॥८८॥ त्या

चेअग्नयकोणीउत्तम॥रमारमणमेघःशाम॥त्याचैनेर्कत्येसिअनुपम्य॥मु
 वनेश्वरस्थानपै॥८९॥तेथोनिपुढेंसोमेश्वर॥पद्यतीर्थस्थापीविष्णुपुत्र॥सक
 लतीर्थेअहोरात्र॥पद्यतीर्थेविलासती॥९०॥तेथोनिपुढेंदुर्गास्थान॥रमेते
 थेंकेलेंअनुष्ठान॥मगवधिलादशानन॥लंकानगरघेऊनियां॥९१॥धन्य-
 धन्यतेपंदरीक्षिती॥दोनप्रहरसकळतीर्थेयेती॥तेसमयींजैस्नानकरि-
 ती॥तेफळपावतीकोटियागाचें॥९२॥उपजोनियांसंसारिं॥जोनजायपं
 दरी॥तोपापीजाणअघोरी॥स्वररूपजाणावा॥९३॥पापियांकैचेंपंदरपूर
 ॥ऐसेलोकबोलतीसाचार॥जोपुण्यवंतअसेलनर॥तोपंदरीसजाईल॥
 ९४॥ब्रह्मानंदरूपाकर॥पंदरीयेठेऊनिकटींकर॥भक्तंलागींसत्वर॥वाट
 पाहातउभाअसे॥९५॥इतिश्रीपादुरंगमाहात्म्यसंदर॥पद्यपुराणीचेंपरि
 कर॥अपर्णेसिसांगेविनेव॥तृतीयोध्यायगोडहा॥९६॥श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥शिवदण्डेउमेलगुन॥पूर्वीयंत्रसंगीतलेंत्रिकोण॥ -
त्यामध्यभागींविंदुस्थान॥तेंमुरव्यस्थळहरीचें॥१॥तेभूमीमाजीअद्भुत॥
गुप्ततेंआहेविंदुतीर्थ॥एककोशपर्यंत॥विवरविस्तीर्णअसे॥२॥तेंअतिउ
त्तप्रस्थान॥तेजोमयप्रकाशगहन॥नानादृक्षलागलेसघन॥वैकुंठभुवन-
साक्षांत॥३॥जांबुनदस्रवर्णयुक्त॥मणिमयनानारत्नरवचित॥तेंदेवालय
भूमीगुप्त॥भूवैकुंठप्रत्यक्ष॥४॥सूर्यप्रभेसमद्व्यळकत॥सिंहासनीविरा-
जित॥सहस्रदळप्रकाशवंत॥त्यांतभगवंतउभाअसे॥५॥जयविजय
तेथेंद्वाररक्षित॥चारीद्वारेमणिमयरवचित॥ऐरावतारूढअमरनाथ॥पूर्व
द्वारींतिष्ठतसे॥६॥दक्षिणेसयमरक्षपाळ॥पश्चिमेसवरूणतेजाळ॥उत्त
रेसकुबेररक्षपाळ॥सावधानउभाअसे॥७॥असोसहस्रदळींपूर्णब्रह्म॥स
विद्वानंदमेघश्याम॥शंखचक्रयुक्तपुरुषोत्तम॥कर्दाकरउभाअसे॥८॥

:मा

१

किरीटकुंडलेंवनमाळा॥सहस्रसूर्याचियाकळा॥घवघवीतघनसांवळा॥
झांकतीडोळेमूर्तीपाहातां॥९॥पांडुरंगरुक्मिणीसहित॥घवघवीतविराजि
त॥तेंभूवैकुण्ठसाक्षांत॥माझेहृदयीं वसोसदां॥१०॥तेमूर्तीचेंकरावेंअर्चन
॥त्याभोंवतेंमहासिद्धांचेंपूजन॥मगकात्यायनीआवरण॥भैरवमंडळपूजा
वें॥११॥माझेगुह्यपरम॥तेंबिंदुस्थानउत्तम॥तेंवैकुण्ठनिजधाम॥माझेविश्वा
तिस्थळजेकां॥१२॥शिवह्मणेशुवनेश्वरी॥ऐककथानवलपरी॥उत्तरका
लिंदीचेतीरीं॥तपकरीविप्रएक॥१३॥पाराशरसरोवर॥पुढेंआहेयमुनातीर
॥सुअवानामेंद्विजवर॥महापवित्रतपस्वी॥१४॥निःपापसात्विकमुनी॥पर
मप्रेमळभक्तशिरोमणी॥नेमधर्मसमाधानी॥सत्यवचनीसुशीळ॥१५॥
तोब्राह्मणझालानिद्रिस्थ॥स्वप्नीदेरिवलेंबिंधुतीर्थ॥विराजमानघवघवीत
पंदरीक्षेत्रदेरिवलें॥१६॥सर्वेचिजागाहोऊन॥ह्मणेश्वप्नीदेरिवलेंजेंस्थान

अ-

४

१

॥ तें मज दारव वील कोण ॥ होय ब्राह्मण सद्गदित ॥ १७ ॥ हें कोणा सीपुसों आतां
॥ कोण सांगेल हे वार्ता ॥ मज भेट देई भगवंता ॥ रमा कांता श्रीहरी ॥ १८ ॥ जे
जे येती ब्राह्मण ॥ त्या सिपुसे वर्तमान ॥ तुझी आले तिको दून ॥ स्वप्नींची खु
ण सांग मज ॥ १९ ॥ ब्राह्मण परम प्रेमळ ॥ नयनी वाहे अश्रुजळ ॥ तव एक वि
प्रतत्काळ ॥ येता झाला आश्रमा ॥ २० ॥ मगत याचे करूनी पूजन ॥ ह्मणे ये
णे झालें कोढोन ॥ येरू सांगे वर्तमान ॥ दक्षिण दिशे हुनी मी आलों ॥ २१ ॥ ती
थें भ्रम त भ्रम त क्षिती ॥ तों देरिवली दक्षिण दारवती ॥ तेथें विराजे विठ्ठल
मूर्ती ॥ अद्भुत कीर्तीनि वर्णवे ॥ २२ ॥ भूवें कुंठ पांडुरंग नगर ॥ षोडश वर्ण यंत्रा
कार ॥ मध्ये विष्णु स्थान पवित्र ॥ अतिसुंदर साजिरे ॥ २३ ॥ ऐकतां चि ऐसें
वचन ॥ सुश्रव्याने धरिले चरण ॥ ह्मणे गुरूतूं माझा धन्य ॥ तरी तें स्थान सां
ग कोठें ॥ २४ ॥ मग तो ब्राह्मण बोले वचन ॥ ह्मणे उपकार केले मज लागून ॥ -

मा-
२

मजभेदविलाशीममवान॥ बह्यानंदेंकोंदला॥ २५॥ ऐकेदक्षिणद्वारावती-
पुरी॥ पंदरीभूवैकुंठमहीवरी॥ तेथेंकैसाआलाश्रीहरी॥ तेंसकळसांगी
तलें॥ २६॥ उदंडतीर्थेंएव्हीचेठांयां॥ परिऐसामहिमाकोठेंचिनाहीं॥ पुं
डलिकेंविदेवरीपाहीं॥ परब्रह्मउभेंकेलेंअसे॥ २७॥ दक्षिणदिशेमाझारी
॥ कृष्णामोदेच्यामध्यांतरां॥ मध्येंउभाभीमातीरां॥ कटावरीलेऊनियां
कर॥ २८॥ ऐसेंसांगीनितोविप्र॥ गेलातेथोनीसत्वर॥ मगतोसुश्रवादि-
जवर॥ पंदरीसीपातळा॥ २९॥ चंद्रभागेसिकरूनिसनान॥ घेतलेंपंडुरंगा
चेंदर्शन॥ जेंयोगियांसअगम्यपूर्ण॥ तेंबिंदुस्थानपाहिलें॥ ३०॥ बिंदुस्था-
नीमहिमायोर॥ त्याचेदक्षिणभागीसंदर॥ वापीएकअसेपरिकर॥ तेथेंचि
नीरअमृतमय॥ ३१॥ कमळेंसंदरविराजती॥ अमरतेथेंक्रीडाकरिती॥ ना
नावहसविराजती॥ तेथिचेस्नानेंमुक्तीपाविजे॥ ३२॥ मध्यरात्रीतयेस्था-

अ-
४

२

नी॥ गायनाच्या मंजुळ ध्वनी॥ मन होय ऐकतां श्रवणी॥ जेकां मनी भाविक
॥ ३३॥ शिखा एक आहे ते स्थळीं॥ त्या वरी विष्णूचीं पदें उमठलीं॥ ध्वज वज्र अं
कुश मेळीं॥ वनमाळी स्पर्शतिसे॥ ३४॥ पंचकोटी देवता॥ वापी मध्यें आहेत
आतां॥ आरत्या घेऊनि तत्वता॥ मध्यरात्री निघती पैं॥ ३५॥ बिंदु तीर्थ ओवा
चून॥ मागुती होती त्या निमग्न॥ अष्टनायका येऊन॥ नृत्य गायन करिताती॥
३६॥ मध्यरात्री सवास॥ तेथें उदती आसमास॥ त्या वापींत पाषाण बहुवस॥
छिद्र मय असती पैं॥ ३७॥ क्षेत्रांत मुरव्य पांडुरंग स्थान॥ वीसकोटी देवी जाण
॥ श्रीविठ्ठलासी ओवाचून॥ करिती पूजन मध्यरात्री॥ ३८॥ त्याच्या सवासें
करून॥ परिमळत अवघे गगन॥ किन्नर करिती गायन॥ पुंण्यवंत जरी ऐकती
॥ ३९॥ देवांगना मिळोनिसकळ॥ पाहती हरीचें मुरव कमळ॥ अद्यापी दीपांचे
झळाळ॥ भावीक जन देखती॥ ४०॥ त्याचे ईशान्ये लक्ष्मी तीर्थ॥ जें पूर्वावर्णि

मा
३

लेंअद्भुत॥तेथेंद्वारकेहुनीभगवंत॥रुक्मिणीससमजाऊंपातला॥४१॥मल्हा
दनारदभीष्मदेव॥बिभीषणबच्चीहनुमंतउद्धव॥पूर्णधरूनिदृढभाव॥लक्ष्मी-
तीर्थीतपकरिती॥४२॥तेथेंवाळुवंटीपाषाण॥शंखचक्राकारपूर्ण॥शिवरूपें
संपूर्ण॥भूमीजाणतेथेंअसे॥४३॥बिंदुतीर्थीचेपूर्वेदिशेसी॥रामेश्वरलिंगतेजो
राशी॥पुरवीसर्वकामनेसी॥सीतावल्लभेंस्थापिलें॥४४॥तेथेंकरितांअनुष्ठान
॥त्रिमासासिद्धीहोयपूर्ण॥पुढेंकौसल्यातीर्थजाण॥तेथीचेपाषाणऐसेची॥४५॥
॥त्यापुढेंव्यासेश्वर॥दिव्यलिंगतेंसुंदर॥तपकरीव्यासमुनेश्वर॥सरस्वतीतीर्थ
त्यापुढें॥४६॥जिह्वासारिरवेपाषाण॥तेथेंकरितांअनुष्ठान॥त्रिमासांतसि-
द्धिहोयपूर्ण॥वागेश्वरीतीर्थअसे॥४७॥त्यापुढेंशिवलिंग॥शोभाकारकअ-
भंग॥तेथींचेअनुष्ठानीसेवेग॥मृत्युदूरहोयपै॥४८॥त्यापुढेंदामोदरतीर्थ॥
त्यापुढेंअनुष्ठानकरीरमानाथ॥त्यापुढेंचूडलिंगअद्भुत॥दर्शनेदोषनासती

अ-
४

३

॥४९॥ पुढें पाश्र्पततीर्थ ॥ स्वये स्थापीरघुनाथ ॥ जेथें हयमूरवत्वरित ॥ श्रद्ध-
वदनझालातो ॥ ५० ॥ ते तीर्थी करितां स्नान ॥ ह्येय पूर्वजन्माची आठवण ॥ पुढें
चक्रतीर्थीचें दर्शन ॥ घेतां पापनुरेची ॥ ५१ ॥ गरुडें वासुकी धरिला ॥ तो विष्णू
ने सोडविला ॥ तेथें वागेश्वर झाला ॥ विष्णूने स्थापिला ते स्थळीं ॥ ५२ ॥ पुढें म
हालिंगकोटेश्वर ॥ स्वये स्थापी युधिष्ठिर ॥ जयाचे दर्शने उद्धार ॥ प्राणिमात्रा
सही होय पै ॥ ५३ ॥ ऐसें पांडुरंग क्षेत्र ॥ षोडशवर्णयंत्राकार ॥ त्या मध्ये तीर्थे सा
चार ॥ असती अपार नवर्णवती ॥ ५४ ॥ शिवह्मणे कात्यायन ऋषी ॥ तेणे पंढ
रीचे पूर्वसी ॥ देवी स्थापिली निश्चयेसी ॥ कात्यायनी नाम तियेचें ॥ ५५ ॥ तेथें
करितां अनुष्ठान ॥ सर्व संपत्ती पाविजे पूर्ण ॥ पुढें कुंडलादेवी जाण ॥ कुंडल ऋ
षीने स्थापिली ॥ ५६ ॥ पुढें धर्माक्षी नाम शक्ती ॥ तीचें दर्शन घेतां निश्चिती ॥ म
हावरदायिनी भाग्यदाती ॥ तेथें प्राणी आरोग्य होय ॥ ५७ ॥ दरिद्र भंजनादे-

१-मा-
४

वी॥अश्विनीस्थापिलीपूर्वी॥सुप्रभादेवीबरवी॥पाराशरेंस्थापिली॥५८॥
तेथेंकरितांअनुष्ठान॥त्रैलोक्येंचेंहोयज्ञान॥पुढेंकल्याणदेवीजाण॥तिचे
दर्शनेकल्याणहोय॥५९॥अनंतशक्तीचीस्वामिणी॥तेमुरव्यजेथेंरुक्मि-
णी॥तीचाभ्रतारचक्रपाणी॥उभावेष्टुनीदेवीपाहात॥६०॥पुढेंज्ञानप्रभादे-
वीसत्य॥वसिष्ठमुनीस्थापित॥खड्गधारिणीअद्भुत॥दर्शनेसमस्तदोषना-
सती॥६१॥विधिनेनिर्मलीशक्ती॥तिचेंनामरत्नवती॥पुढेंपंढरीसआली-
निश्चिती॥भेदावयाश्रीहरीतें॥६२॥घेऊनियांरत्नेंबहुत॥तीपंढरीसजंवये-
त॥तोंरत्नेंसकळदेरिवलींअद्भुत॥भूमीसकळरत्नाची॥६३॥बाळुवंटींचेस्व-
डेसमस्त॥तेहीरत्नमयदिसतीसत्य॥मगलाजलीतीयेतयेत॥मगराहिलीदे-
रवतेथेंची॥६४॥देवीपासीकरितांअनुष्ठान॥पुत्रहोतीजेंसंरत्न॥पुढेंचंद्र-
कांतादेवीजाण॥घेतांदर्शनसरवहोय॥६५॥कुमारीदेवीतयाजवळी॥पार्व-

अ-
४

४

तीनें पूर्वी स्थापिली ॥ कुंजरमास्तु निराहिली ॥ ते स्थळीं रक्षित ॥ ६६ ॥ ते अवलो-
कितं कुमारी ॥ माहामारी पीडान करी ॥ अनुष्ठान करितां द्यौं ॥ मुक्क्यासी वा-
चा फुटे ॥ ६७ ॥ कवित्वासी होय स्फूर्ती ॥ ऐसी त्या देवीची कीर्ती ॥ विंध्याच ब्या-
ची महाशक्ती ॥ शिवें तेथें स्थापिली ॥ ६८ ॥ शिव द्याणे पार्वती ॥ रक्षा व्यासेन
प्रती ॥ भैरव स्थापिलानि श्विती ॥ कोण कोठें तें ऐका ॥ ६९ ॥ पूर्वी एक विख्यात
भूपती ॥ भृगू नामे त्रिजगती ॥ परम धर्मिष्ठ पवित्र स्थिती ॥ शांतदांत महा राज-
तो ॥ ७० ॥ त्या भृगुराये जाण ॥ केले साठ महायज्ञ ॥ ऐसें देवेश जाणोन ॥ वैभव
पूणे रायाचें ॥ ७१ ॥ त्या चियागासि विघ्न ॥ आरंभिलें सहस्रनयन ॥ महा भैरवा-
चें स्थान ॥ विघ्ननाश करायें केले ॥ ७२ ॥ जेथें जेथें यज्ञ केले ॥ तेथें तेथें भैरव स्था-
पिले ॥ जे विघ्न संहारिती सबळे ॥ बलि पूजा देतांची ॥ ७३ ॥ नाम काल भैरव जा-
ण ॥ करी महा भैरव निवारण ॥ महा प्रयत्नें करून ॥ सकळ संकटे दूर करी ॥ ७४

॥सकळभैरवआदिनाथ॥तोकपालभैरवनिश्चिती॥जोकोणीअनुष्ठान-
करित॥तेयुद्धांदिसतीभैरवजैसे॥७५॥पूजितांचंडभैरवासी॥नाशहोय
कळविघ्नासी॥उन्नतभैरवसेत्रपाळासी॥शिवेनिश्चितस्थापिलें॥७६॥
पूजितांचंडभैरवासी॥भीषणभैरवसेत्ररक्षणासी॥शिवह्मणेमीकरीआप-
णासी॥पिनाकबळसिध्यर्थ॥७७॥कल्याणभैरवआराधन॥तपःकरीक-
रीआपण॥परमतेजस्वीप्रलयाग्न॥कींपुंजाळलक्षविजांचे॥७८॥जेम-
क्तीभावेपूजिती॥सकळसिद्धीप्राप्तहोती॥सर्वर्णभैरवनिश्चिती॥ईशान्यके-
णीरक्षित॥७९॥त्याभैरवाचेंघेतांदर्शन॥गृहीहोयधनधान्य॥संहारभैर-
वाचेंआराधन॥करितांशत्रुसंहारिती॥८०॥ऐसेंभैरवआवरण॥पंदरीवे-
ष्टीतजाण॥मध्येपांडुरंगनिधान॥पुंडलीकवरदजो॥८१॥जितुकेआणी
कदेवअसती॥तितकेनित्यपंदरीसयेती॥त्रिकाळदर्शनघेती॥रमापतीवि

ठुलाचें ॥ ८२ ॥ रात्री दीपांचे झळाळ ॥ आकाशां दिसती ज्वाळ ॥ महादेवतांचे
कळोळ ॥ येती हरीदर्शना ॥ ८३ ॥ बहुकाळांचे आदिक्षेत्र ॥ सकळ देवतां-
चें माहेर ॥ सर्वसंतांचें निजघर ॥ तें पंढरपुरजाणपां ॥ ८४ ॥ हरीदर्शना नि-
मित्त्यभाव ॥ धरूनियेती सकळ देव ॥ यात्रारक्षी भीमसेन भैरव ॥ अन्यायस-
र्वथा करून सकती ॥ ८५ ॥ मुख्य जें पांडुरंगस्थान ॥ तेथें न करावें आरोहण
॥ तेथें करितां विघ्न ॥ भैरव शिखादारुण करिती ॥ ८६ ॥ इंद्राचा गंधर्व एक ॥
विमानां बैसे निजां देव ॥ हरीस्थळावरी मुरव ॥ अंतरिक्ष तो आला ॥ ८७ ॥ ह-
रीप्रसादावरी विमान ॥ देवतां भैरव क्षोभला जाण ॥ ह्मणे मूर्खा जाय एकी कडे
न ॥ मर्यादा पूर्ण धरीकां ॥ ८८ ॥ परी तो नाय केचि उन्मत्त सबळ ॥ परमक्षोभ-
ला क्षेत्रपाळ ॥ मग दंड ताडूनितळाळ ॥ विमानरवालीं पाडिलें ॥ ८९ ॥ औदघ-
टिका पूर्ण ॥ बांधिला तो पाशाळून ॥ मग केलें तेणे स्तवन ॥ ह्मणे बंधन सोडिमा

पं.मा.

६

दों॥१०॥सुगोमीतुजअनन्यशरण॥उभाटाकलाकरजोडून॥मूढमीअन्या-
चीपूर्णा॥नकळतविमानवरीआलें॥११॥मगभैरवेंकृपाकरून॥गंधर्वदिघ-
ळासोडून॥मगविमानारूढहोऊन॥स्वस्थानासीपातला॥१२॥जेअन्या
यकरितीअखंड॥त्यासीभैरवमारितीघचंड॥सेबींदुफुलीआचरतीमूढ॥
त्यासीहृदविघ्नकरिती॥१३॥गंधर्वभैरवेंपाडिलाभूमी॥हीकथानाहीयिमा
हात्मी॥स्कंदपुराणाचियेमहात्मी॥अवलोकवेंतेथेंअसे॥१४॥पुढेंअसे
चिवेणीमाहात्म्य॥अत्यंतगोडजेउत्तम॥श्रवणकरानुह्नीसपेम॥बहानंदें
करुनिचां॥१५॥भीधरस्वामीबहानंद॥निजभक्तहृदयारविंद॥निजज-
ननातकजलद॥रूपादृष्टीकरीतसे॥१६॥इतिभीपांडुरंगमाहात्म्यसंदर॥
पद्मपुराणीचेंपरिकर॥अपर्णेसिसांगेचिनेत्र॥चतुर्थीध्यायगोडहा॥१७॥
भीकृष्णार्पणमस्तु॥भीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु॥ ॥७॥ ७॥

अ.
४

६

श्रीगणेशायनमः॥ शिवहृणेशभवानी॥ त्रिवेणीमाहात्म्येकश्रवणी॥ ऐक
तांचिपापधुणी॥ श्रवणमात्रेहोतसे॥ १॥ भास्करक्षेत्रीएकब्राह्मण॥ निःपा
पसात्विकसज्ञान॥ शांतदांतदयावंतपूर्ण॥ सूर्यनारायणउपासक॥ २॥ -
ब्राह्मणनामभास्करपूर्ण॥ नित्यप्रातःकाळीउठोन॥ प्रयागींकरीतसेस्ना
न॥ सूर्यआराधननित्यकरी॥ ३॥ सायंकाळींफिरून॥ येतभास्करतीर्था-
लागून॥ नित्ययेतांजातांचरण॥ श्रमपावोनि सृजती॥ ४॥ शरीरअत्यंतरो
डले॥ सूर्यनारायणेरक्षिले॥ मगप्रगटोनितेवेळे॥ ब्राह्मणासीबोलत॥ ५॥
तुझेंनिवासस्थान॥ तेथेंमीप्रयागकरीन॥ मगब्राह्मणघालीलोटांगण॥ क
रजोडोनीविनवित॥ ६॥ हृणेशजयजयसूर्यनारायणा॥ त्रैलोक्यनाथासहस्र
कीर्णा॥ तमछेदकासरभूषणा॥ उष्णकीर्णाआदित्या॥ ७॥ स्वामीप्रयाग-
करिसेथें॥ तरीतेथींचामहिमासमस्त॥ सांगोपांगअद्भुत॥ होयऐसेंकरा

१-मा-
१

बें॥८॥सूर्यक्षणेब्राह्मणा॥महिमायेईलतुझ्यास्थाना॥ख्यातीवाढेलजा
णा॥हेनिश्चयेजाणपां॥९॥पांचसहस्रवर्षकाब्दीं॥झालियावरीयेस्थब्दीं॥
तीर्थेलोपतीसकब्दी॥भागीरथीकाशीगया॥१०॥तुझियाक्षेत्राचामहिमा
विशेषवाढेलविप्रोत्तमा॥ऐसावरदेऊनिउत्तमा॥अंतर्धानपावले॥११॥तेपां
दुरंगक्षेत्र॥बिंदुतीर्थापासूनिपवित्र॥नैर्ऋत्यकोणीसहस्र॥धनुष्येंदूरीअ-
से॥१२॥आस्करतीर्थापासूनि सूर्यतीर्थपर्यंत॥नैर्ऋत्यधनुष्येंतीनशत॥तें-
प्रयागक्षेत्रअद्भुत॥ईशान्यमुखवतेंअसे॥१३॥भागीरथीदुसरीसिंधुनदी॥
सिताअसितात्यादीधी॥तेथेंप्राणीस्नानकरितांकधीं॥विष्णुलोकाप्रती-
जाय॥१४॥माघमासींउदकतेथें॥ध्वनीहेचिपेंगर्जत॥ब्रह्महत्यारिमदो-
न्यत्त॥सुरापानीनिंदकजे॥१५॥आणीकहीपापीजन॥येथेंकरितीस्ना-
न॥मुक्तब्रह्मलपापापासन॥ऐसाघोषउदकींहोय॥१६॥कनामेउदकजा

अ-
५

१

ण॥ रतनमिश्रबद्धपूर्ण॥ करह्यणो निसामाभिदान॥ कोटीजनह्यणतीजाचें॥
॥१७॥ ह्यणो निउदकीं उठती रटाट॥ धांवा धांवरिपापिष्ट॥ प्रयागींचे ऊनिस
भट॥ स्नाने मुक्त बहाल तुह्यी॥ १८॥ माघमासीं स्नान करिती॥ त्या भास्करा-
चें फळ येहातीं॥ तेथें तपयाग करिती॥ तें पुण्य नवर्णवे॥ १९॥ ब्रह्मदेवाचे निद्रे
आंत॥ वटपत्रीं निजले भगवंत॥ तो वट असे जाणतेथ॥ त्रिदेवात्मक पै॥ २०॥
तये स्थळी करूनि स्नान॥ सूर्यपर्वीं गोदान॥ करावें तिळ होमसुवर्णदान॥
मग भूदान करावें॥ २१॥ तीर्थाहूनि कोटीगुणेश्वर॥ तें जाणावें भास्करक्षेत्र
॥ तेथें शेषशार्ङ्ग शार्ङ्गधर॥ दर्शन घ्यावें तयाचें॥ २२॥ त्या पुण्ये करूनि माणी॥
पावे वैकुण्ठ सुवनी॥ माघमासीं महिमा पूर्ण रात्रिदिनी॥ तेथें विशेष पार्वती॥ २३॥
॥ संगमापासून सूर्यपर्यंत॥ मध्यें भीमा पुण्यवंत॥ तेथें भैरव मारित॥ तये मू-
ली रक्षिती॥ २४॥ रुक्मीतीर्थ शंखतीर्थ॥ दशाश्वमेध ब्रह्मतीर्थ॥ कश्यपती-

गं.मा.
२

र्यअद्भुत॥ तेथिंचेस्नानेपापजळे॥ २५॥ पापमोचकतीर्थ॥ स्नानेसमस्तपा-
पफिटत॥ तेथेंराहातांसमस्त॥ दोषसर्वनासती॥ २६॥ नारायणगरुडती-
र्थ॥ गोपाळदुर्गतीर्थविरच्यात॥ हरिहरेश्वरवरुणअद्भुत॥ अनंतकोटीती-
र्थेंपें॥ २७॥ तेथेंऋषीआश्रम॥ शोभायमानदिव्यपरम॥ नानारत्नेंवृक्षउ-
त्तम॥ नदिसेव्योमपाहतां॥ २८॥ परमपावनविवर्धन॥ प्रयागराजतोसंपू-
र्ण॥ तेथेकरितीजेस्नान॥ विष्णुभुवनपावती॥ २९॥ वरकडभूमीसमान॥
तेंक्षेत्रह्मणतांजाण॥ ब्रह्महृत्केचेंपापदारुण॥ नरकापूर्णजाईलतो॥ ३०॥
शेषशयननारायण॥ तेथेंआहेलक्ष्मीरमण॥ त्याचेंघ्यावेंदर्शन॥ अगत्य-
करूनिसाधकीं॥ ३१॥ पुरुषहोअथवानाश॥ तेवेंसोनिजाथवहनाबरी॥-
तोचांडाळनिर्धारी॥ जोचरणीनजाययात्रे॥ ३२॥ तर्पणीउदकदान॥ त्या-
चेंनघेतीपितृगण॥ त्याचेंव्यर्थगेलेंस्नानदान॥ हरलेंपूर्वसकृत॥ ३३॥-

अ.
५.

३

जोकां अधमदुरात्मा ॥ तोचिनिंदतेथिंचामहिमा ॥ तेथें न करावें दुष्टकर्मा ॥
दुष्टाप्रतिग्रह न घावा ॥ ३४ ॥ लक्ष्मीसहित श्रीधर ॥ तेथें वसे निरंतर ॥ तेथें-
करितां स्नान मात्र ॥ उद्धार होय सप्तगोत्रा ॥ ३५ ॥ त्रिवेणीसीकरितां स्नान दा-
न ॥ जो करी हरिहर पूजन ॥ तेथें होय भास्करासमान ॥ अवश्य धांवोनी तेथें-
जावें ॥ ३६ ॥ दशाश्वमेध तीर्थ ॥ सर्व पाप तेथें नासत ॥ दाहा अश्वमेध केले ते-
थ ॥ ब्रह्मदेवें पै केले ॥ ३७ ॥ त्या भास्कर क्षेत्री पूर्ण ॥ एक करितां माघ स्नान ॥ क-
ल्यांतीचें पाप दारुण ॥ जाय जळोन ते क्षणीं ॥ ३८ ॥ तेथें करितां स्नान ॥ तथा-
सी श्रीहरी पूर्ण ॥ पाप कुट्टी मागु तेन ॥ पुनः नुपजे तया तें ॥ ३९ ॥ तये स्थळींचें उ-
दक बिंदु मरी ॥ जरी पडे आंगावरी ॥ ते पुण्यवंत संसारी ॥ तथा सीहरी रक्षित ॥
४० ॥ भास्कर तीर्थाबास एक दिन ॥ त्रिवेणीचें दर्शन ॥ तेथें केल्या अन्नदान ॥
नाहीं भिती पुण्यातें ॥ ४१ ॥ तेथें माघ मासी संपूर्ण ॥ सूर्य अर्घ्योदयां करी स्ना

१. मा.

३

न॥ त्याचे दर्शने करून॥ सकळ जन उत्थरती॥ ४२॥ संसारीं जे आले पाणी॥
त्यांही पंढरी पाहावया नयनी॥ भास्कर तीर्थ जिउनी॥ स्नान दान करावें॥ ४३॥
शिव ह्मणे सावकाश॥ ऐक कथा सरस॥ रत्न केतूनाम वैश्य॥ महाधनाढ्य होता
पूर्वी॥ ४४॥ कोरडी करी विष्णु भक्ती॥ द्रव्य नवें चीपाप मती॥ जाचा धनासी-
नाही मती॥ जाहा जें चालती अपार॥ ४५॥ धन लंपट दुष्ट बुद्धी॥ कुळ दैवत न पू-
जी कधी॥ होम दानी पितृ यादीं॥ नवें चीक वडी सर्वथा॥ ४६॥ कोणी मागे लघ-
नासी॥ ह्मणोनि मैत्री न करी त्यासी॥ नमस्कार ह्मणे ब्राह्मणासी॥ दक्षिणा मागे
कहणो नियां॥ ४७॥ द्रव्य वेंचेल ह्मणोन॥ न करी साधूसी सन्मान॥ पुरतें न-
रवाय आपण अन्न॥ असोनि सर्व दरिद्र भोगी॥ ४८॥ मगतो वैश्य रत्न केतू॥
परदेशा जाय उदिमानि मित्तु॥ एकाला चिवाटेने जात॥ तो महाबनांत पडिये-
ला॥ ४९॥ तों तेथें महा व्याघ्र आला॥ तेणें वैश्य भक्षिला॥ तेथें चितोराक्षस-

झाला ॥ रत्नकेतू वैश्यपें ॥ ५० ॥ वनामध्ये हाकफोडित ॥ चहूंकडे धांवि आरड-
त ॥ माझे धन धारेलक्षणत ॥ आणो नियां लवकरी ॥ ५१ ॥ तथा वनामध्ये फिर-
त ॥ पशुमल्ली धरी अपरमित ॥ मृगधरित अकस्मात ॥ वनपडिलें उडूस ॥-
५२ ॥ माझे धन धारेलवकरी ॥ क्षणोनि भलतियातें धरी ॥ सर्वें चित्यातें जीवें
मारी ॥ क्षणाभीतरी भक्षित ॥ ५३ ॥ धूमवर्ण तोराक्षस अद्भुत ॥ वनांत हिंडे
क्षधाक्रांत ॥ तो सदादेवी आली तेथ ॥ माघस्नानापातली ॥ ५४ ॥ ती
सी इंद्रे होती शापिली ॥ क्षणोनि मृत्युलोकां आली ॥ भास्करक्षेत्रापावली ॥
स्नानदान करायया ॥ ५५ ॥ सदायेऊनितये स्थळीं ॥ स्नानकरी त्रिवे-
णीजळीं ॥ ती तत्काळची उद्धरली ॥ जाती झाली निजपदा ॥ ५६ ॥ केशम-
स्तकींचे रूढत ॥ वरूवोले तें सेंचि गढत ॥ विमान बेंसोनी त्वरित ॥ झाली
अद्भुत भवानी ॥ ५७ ॥ वरूचाचा बिंदू गळाला ॥ तोराक्षसावरी पडिला ॥ तो

मा
४

तत्काळची उद्धरला ॥ पावता झाला पूर्वदेह ॥ ५८ ॥ धांवोनि धरिले तीचे चर
ण ॥ ह्मणे माते तुझे दर्शन ॥ तुझ्या वस्त्रा बिंदु करून ॥ मी उत्थरलों पापी हा ॥ ५९
॥ तुवां कोठें केलें स्नान ॥ काय आचरली सपुण्य ॥ मी धन लुब्ध रूपण ॥ पूर्वी
वृत्तांत ती येसी सांगीतला ॥ ६० ॥ तों ससदा देवी बोलिली ॥ मज अमर नाथें
शापिली ॥ ह्मणोनि मृत्यु लोकां वस्ती केली ॥ मज उद्धरल्यें भास्कर क्षेत्रीं ॥
६१ ॥ स्नान करूनी विमानां बैसतां ॥ तुजवरी बिंदु पडिला अवचिता ॥ तेणे तूं उ
द्धरला सीतलतां ॥ उदक पुण्यें करूनी ॥ ६२ ॥ मग धरूनि ससदेचे चरण ॥
ह्मणे म्या केलें दुष्टाचरण ॥ तेणे तपयज्ञदान ॥ पुराण कीर्तन नेणेची ॥ ६३ ॥
दुःखार्णव उतरावया ॥ तुझें नाम मज तारावया ॥ ह्मणोनि लागला पायां ॥ म
ज रां कूनियां जाऊं नको ॥ ६४ ॥ मज उद्धरीं कां दीनातें ॥ नको जाऊं पुढें मा
रुपा आली ससदेतें ॥ काय वचन बोलिली ॥ ६५ ॥ ह्मणें भास्कर क्षेत्रीं मा

अ.
५.

४

मा.

५

घस्नान ॥ म्या एक मास केले पूर्ण ॥ त्यांत तिन दिवसांचें पुण्य घेऊन ॥
उद्धरें तूं पै आतां ॥ ६६ ॥ तथा वरी सोडिलें उदक ॥ तो दिव्य रूप झाला ता
त्काळिक ॥ विमानां विसला मुक्त देव ॥ गेला त्वरित हरि पदा ॥ ६७ ॥
क्षेत्रा माजी भागीरथी वरिष्ठ ॥ अक्षयी विराजे वट ॥ तीन देव तेथें उद्भट
॥ जया सीव्या पुनी राहिले ॥ ६८ ॥ यालागीं पद्म नेत्री ॥ माघ स्नान करा-
वें भागीरथी क्षेत्री ॥ देवां दुर्लभ तीर्थ पवित्री ॥ अचळ पत्री काय वानू ॥
॥ ६९ ॥ ऐसें हे त्रिवेणी आरव्यान ॥ त्रिवार जो करी पठण ॥ तेणेशत कु-
ळें पूर्ण ॥ उद्धरिलां आपुलीं ॥ ७० ॥ ब्रह्मानंद श्रीधर ॥ सद्गुत्तं विनवी-
वारं वार ॥ पंढरी आणि भास्कर क्षेत्र ॥ विष्णु लोकास त्वर जावया ॥ ७१
॥ इति श्री पांडुरंग माहात्म्य संदर ॥ पद्म पुराणी चें परिकर ॥ अपर्णे शि-
संगे त्रिनेत्र ॥ पंचमोऽध्याय गोडहा ॥ ७२ ॥ श्री कृष्णार्पणमस्तु ॥ ७३

अ.

५

५

श्रीगणेशायनमः॥ पंढरीचेंपूर्वद्वार॥त्रिविक्रमपरमक्षेत्र॥तेथींचामहिमा
अपार॥कितीकायवर्णावा॥१॥त्रिविक्रमरक्षितद्वार॥दक्षिणद्वारींशू-
र्पालक्षेत्र॥अश्वत्थरूपींश्रीधर॥कृष्णातीरींविराजे॥२॥आतांपश्चिमे-
चेंद्वार॥तेंजाणिजेकरवीर॥तीर्थेंपवित्रसाचार॥स्नानेंउद्द्वारप्राण्यां॥-
॥३॥अनंतशक्तीचीस्वामिणी॥तीमहालक्ष्मीतयेस्थानी॥वाराणसीआ-
णिकरवीरदोन्ही॥विष्णूनेकेलीस्वहस्तें॥४॥काशीहूनिनिजआगळे ॥
करवीरक्षेत्रबोलिलें॥तेथिंचामहिमारवोलअसेलिहिलें॥बोलोंनशके-
सहस्राक्ष॥५॥आतांउत्तरेचेंद्वार॥तेंप्रवरासंगमीगौतमीतीर॥पूर्वाभि-
मुरवतेंसुंदर॥सिद्धेश्वरदेवतेथें॥६॥उत्तरद्वारतोरक्षित॥अकरारुद्रसम-
वेत॥मीचआहेंसाक्षांत॥शिवसांगीभवानीसी॥७॥ऐशींद्वारेंपूजोनी॥-
मागुतेंयावेंपंढरीलागुनी॥पूजाकरावीबिंदुस्थानी॥श्रीशंभूसहितहरीची

प्रत्यक्षादिसेजेक्षेत्र ॥ तथासीनमानीउन्मत्त ॥ नदिसेतेंअसेगुप्त ॥ तेंनिश्चि
 तपाहूंक्षणीती ॥ २५ ॥ कुंडलतीर्थपरमपवित्र ॥ त्यांतकरितांमळमूत्र ॥ न
 बलवाटतसेथोर ॥ अभाविकजनकैसेहे ॥ २६ ॥ कुंडलतीर्थींचीहेगती ॥
 बिंदुतीर्थपाहूंइच्छिती ॥ प्रत्यक्षावरीनबैसेभक्ती ॥ तरीगुप्तकैसेंदृश्यहो
 य ॥ २७ ॥ त्रैलोक्यनाथसूर्यनारायण ॥ तथासीनकरितीजेनमन ॥ ह्यसोबा
 पुढेंलोटांगण ॥ आवडीनेघालिती ॥ २८ ॥ गाईचातीर्थींमळमूत्र ॥ क्षणीती
 हेकायक्षेत्र ॥ तुळजापुरक्षेत्रपवित्र ॥ आह्याबहुतआवडे ॥ २९ ॥ तुळजा
 पुरागेलियाजाणा ॥ ह्यणेहेंहीनावडेमाझ्यामना ॥ जावेंजरीमल्लिकार्जु
 ना ॥ तेथेंहीजाणधोंडापाणी ॥ ३० ॥ जेथेंतेथेंधोडापाणी ॥ माझेंमननबैसेको
 णेस्थानी ॥ ऐसियापापियालागुनी ॥ क्षेत्रकायकरीही ॥ ३१ ॥ श्रीधरह्यणे
 असोआतां ॥ यादुर्जनाचीव्यर्थकथा ॥ पांडुरंगह्यणेतत्वता ॥ करावेंसर्वांआ

दरें॥३२॥ असोशिवदणोभवानी॥ लक्ष्मीतीर्थोपासनी॥ श्रीमातीर्थदे-
वतांनयनी॥ देवतांदोषहरतीपाहा॥३३॥ परमपावनलक्ष्मीतीर्थ॥ जे
सिखणीतपकरित॥ शंखचक्रगदातीर्थविराजित॥ तें अवलोकावें
आवडी॥३४॥ चक्रापासूनिदुर्वासमुनी॥ मुक्तझालातयेस्थानी॥ पु-
ढेंपद्यतीर्थीयेउनी॥ स्नानदानकरावें॥३५॥ एकगोपीनेगर्वकेला॥
रुषोंवर्जिलीतेवेळीं॥ तियेसीअनुतापझाला॥ तपतेवेळींतिणेके-
लें॥३६॥ मगयेऊनिभगवंत॥ तियेलागींसमजावित॥ तेंपासूनि-
गोपीतीर्थ॥ नामतेयेंजाणपां॥३७॥ पुंडलिकापुढेंसर्वेश्वर॥ उभा
ठेऊनिकटींकर॥ जोसच्चिदानंदकमळावर॥ मदनमोहनरूपजें॥
॥३८॥ ऐसापुंडलीकापुढेंझीहरी॥ तोपूजावाषोडशोपचारीं॥ जोते-
थेंस्नानकरी॥ महिमानिर्धारींनवर्णवे॥३९॥ सभोंवतेसाठसहसवि-

मा.

१

स्तीर्णा ॥ तेषु मित्रे चेषासाण ॥ जेवी जळस्त्री सवर्णवर्ण ॥ हरी भोंवते-
जाणापां ॥ ४० ॥ तीन मास पर्यंत ॥ तेथें अनुष्ठान करित ॥ त्यांसी प्रत्यक्ष पं-
दरी नाथ ॥ दर्शन देतसे अद्यापी ॥ ४१ ॥ षडाक्षर मंत्र संपूर्ण ॥ हरी त्यासी-
सांगो येउन ॥ तथाचें रवुंदळे जन्म मरण ॥ हरि रूप तो झाला ॥ ४२ ॥ शिव-
दासी प्रबानी ॥ मदिमान वर्ण वेमाझेनी ॥ ऐसा देव तीर्थ त्रिभुवनी ॥ नसांप-
जे गोधिनां ॥ ४३ ॥ जे तीर्थें करितां भागले ॥ ते पंदरी सयेऊन निवाले ॥ अनं-
त जन्म न पकेले ॥ तृप्त झाले दर्शने ॥ ४४ ॥ कळसावरीन चढे काम ॥ नदि सो-
वळ नितीर्थ उत्तम ॥ सतांचें माहेर परम ॥ बहानंद जेथें असे ॥ ४५ ॥ व-
रुणांदा पंदरीशा ॥ चिच्छक्तिरुक्मिणी विलासा ॥ श्रीधरमान सराज-
वला ॥ परमहंसा श्रीविदुला ॥ ४६ ॥ इति श्रीपांडुरंगमाहात्म्यसुंदर ॥ प-
रपुण्याचीचें परिकर ॥ अपर्णेसी सांगे धिनेत्र ॥ षष्ठोऽध्याय गोडहा ॥ ४७ ॥

अ.

६

३

श्रीगणेशायनमः॥ ॥शिवद्वयेपार्वती॥विंध्याचछाचैपूर्वप्रांती॥द्वापान-
रुणाचैअंती॥चंद्रसेनभूपतीपेंझाला॥१॥शांतदांततपस्वीपूर्ण॥शुची-
शीलहरिभजनीमन॥अरवंडकरीवेदाध्ययन॥संतसमागमीरमेस-
दा॥२॥त्याचीभार्यापरमसुशील॥दुसरीलक्ष्मीचकेवळ॥भक्तीसीतत्य-
रवेहाळ॥हरिस्मरणीरतसदा॥३॥तेप्रसूतझालीराजपत्नी॥कन्याजन्म
लीसगुणी॥रूपलावण्यपद्मिणी॥रंभेहूनिस्वरूपतिचें॥४॥झालीबोडश-
नैपूर्ण॥मातेचागुरुवैशंपायन॥त्यासीतेपद्याआपण॥पुसतीझालीतेपे-
॥५॥द्वयेहरिप्राप्तीजेणेहोय॥ऐसासांगाकांहींउपाय॥द्वयोनिधिमिलेतिणे
पाय॥वैशंपायनचेतेधवां॥६॥मगवैशंपायनबोलेवचनोक्ती॥विंध्याचछा
चैदक्षिणप्रांती॥नदीवाहेभीमरथी॥शरावतीसंगम॥७॥तीनधनुषेंतेदुनी॥
उज्जैपुंडरीकुमुनी॥तेमैंउभानचक्रपाणी॥करकेकनियांकटीवरी॥८॥तुमैं

मा.
१

उनिती ॥ सावकाश पाहे तो मुरारि ॥ मंत्रजपें षडाक्षरी ॥ जेणे भेटे प्रसन्न ॥
॥ १५ ॥ मंगळ घेने धरिले चरण ॥ तो मंत्र सांगाम जलागुन ॥ मंगलें शं पायन मंत्र देउ
न ॥ पंढरीस पाठविली ॥ १७ ॥ पुंडलिकाचे वाम मेदिनी ॥ पद्यात पकरीत येरव्यानी
॥ तो एकाएकी देखिले नयनी ॥ शारंग पाणी जगदात्मा ॥ ११ ॥ मदन मनोहर देखि
हरी ॥ कामें व्यापिली राजकुमरी ॥ वस्त्रगळें महीवरी ॥ नाहीं श्रद्धा तिथे -
॥ १२ ॥ नय अवघें शरीर ॥ झळकती दिव्य अळंकार ॥ मोकळे झाले कबरी
॥ १३ ॥ हरीच दन विलोकितां ॥ १३ ॥ दृष्टी देखिले माधव ॥ नाठवे चिकांही देख
॥ १४ ॥ जेसी विद्युल्लता सावयव ॥ उतरली पृथ्वीवरी ॥ १४ ॥ चरणीं वांकी
॥ १५ ॥ चालतां गजतोनाद झणात्कारें ॥ कंठां मूषणें अतिसंदरें ॥ वज्र चुडे मंडि
॥ १६ ॥ तो पले सर्व अलंकार ॥ परी नग्न तिथे चेशरीर ॥ मोकळे मस्तकीं कबरी
॥ १७ ॥ अंगी नसू वास बहु फांके ॥ १६ ॥ हरीच्या मुरवाकडे पाहात ॥ हांसत हांस

अ.
७

१

सतजवर्चयित॥ चरणीमिठीघालित॥ कामेमोहीतझालीअसे॥१७॥ चरणी-
मायेबोविएकघडी॥ पायहरीचेतेरगडी॥ लागलीहरिचरणाचागोडी॥ तेन-
गे॥ सर्वथा॥१८॥ सकुमारहरीचांपाउलें॥ तींधरिलींपद्येनें॥ तीनसोडीकांहीं
केलें॥ मगमगवेंतेंअभयवरदीधला॥१९॥ हाणेउठउठहोकल्याणी॥ वरमां-
मकांहींयेसुणी॥ येरास्यणेचक्रपाणी॥ वरहोईतूंमाझा॥२०॥ तूंचिहोईमाझा
वर॥ हाचिदेईनिजवर॥ ऐकोनिहांसेथीधर॥ भुवनसंदरबोलत॥२१॥ हाणेस-
हेंतुंयेस्थानी॥ मुक्तकेशीचतुरेकामिनी॥ निर्वाणपददायिनी॥ प्राणीतुझेनीउ-
द्धरती॥२२॥ तुझीमेतावरीपडतांहृष्टी॥ प्राणीउद्धरतीउठाउठी॥ माझीध्यान-
मूर्तीतद्वयसंपुटी॥ भोगीतराहेंसदातू॥२३॥ ऐसामुक्तकेसवर॥ देईनियांसर्व-
स्वर॥ पुंडलीकापासूनिसंदर॥ शरावतीसंगमपावेतो॥२४॥ इतुकेंतिथेचेंचिदा-
रस्थान॥ मुक्तजेगीतीर्यपूर्ण॥ तेथेंकरूनियांस्नान॥ परमपावनहोइजे॥२५॥ ते

मा-

१

आवडेविष्णूशी॥द्वयोनिपूजावेमुक्तकेशी॥तियेचेहस्तलागतांपायांसी॥बो
दरुतलेंदिसतसे॥२६॥उत्तमपुढेंनारदलिंग॥जेंपूजिजेयथासांग॥तयासीतु
ष्टीनीपंडुरंग॥मोक्षपददेतसे॥२७॥पुढेंसरस्वतीदेवी॥ब्रह्मदेवेंस्थापिडीपू-
र्वी॥तेयेंअनुष्ठानकरितांमहादेवी॥वाचासिद्धहोयपै॥२८॥तेयेंशिशूमाका
नदीसंगम॥स्नानकरितांउत्तम॥सुंदरहोयमुरवपद्म॥नाहींसंशयजाणपां
॥२९॥त्यापुढेंबन्हीतीर्थ॥जोभावार्येंपूजाकरित॥तयाअग्नीचेंभयनिश्चि-
त॥कदापीनाहींजाणपां॥३०॥शिवद्वयेपंढरीक्षेत्र॥जेंअवघेंमाझेंशरीर॥
माझेंहृदयतेंबिंदुतीर्थपवित्र॥आत्माराममुख्यजोकां॥३१॥जेंदेवांदुर्लभ-
स्थान॥मनुष्यासीकेंचेंदृश्यमान॥पूर्णब्रह्मसनातन॥पंढरीयेनांदत॥३२॥
चाब्रह्मांडमंडपामाझारी॥ऐसीनाहींदुर्जनगरी॥हेचिवाराणसीपुरी॥दक्षि-
णदिशेजाणपां॥३३॥आपलेघराहूनिनिघतां॥बिंदुस्थळाकडेयेतां॥एक

अ-

७

२

एकपाउलतत्वता॥अश्वमेधाचेंपुण्यअसे॥३४॥सहजकार्यकरितां-
जाण॥बिंदुलिंगासींपदक्षणाहोयपूर्ण॥तेणेब्रह्मांडसंपूर्ण॥उजवेंघातलें
जाणपां॥३५॥जेणेघेतलेंबिंदुदर्शन॥तेणेऔटकोटीतीर्थेंसंपूर्ण॥केलें-
जाणिजेदिव्यस्नान॥संशयनाहींजाणपां॥३६॥नघेतांबिंदुदर्शन॥जेणे-
प्रक्षिलेंअसेलअन्न॥तेंपूयशोणितसुरापान॥तेणेकेलेंजाणपां॥३७॥पांडु-
रंगनगरींराहोन॥नघेईजोपांडुरंगदर्शन॥नकरीअनंदेंवाचेभजन॥तरीकय
कारणराहावयाचें॥३८॥क्षेत्रामध्येंबसोन॥नघेबिंदुलिंगाचेंदर्शन॥षडा-
क्षरमंत्रउच्चारण॥जोनकरीतोदुरात्मा॥३९॥जोनपाहेमुरव्यस्थान॥जिता-
चिभोगितोनर्कजाण॥जाचेगावींराहोनदर्शन॥नघेतांकेसासरवपावेल॥४०॥
चंद्रभागेचेंस्नान॥त्रिमूर्तीचेंदर्शन॥बिंदुस्थळअवलोकन॥साष्टांगनमस्कार
करावा॥४१॥विठ्ठलाचीराजधानी॥तयस्थळींराहोनी॥पूजीशूद्रदेवता-

मा.
६

लागुनी॥अष्टप्राणीतोचिपें॥४२॥जेणेकुग्रामीपापेंकेलीं॥तीपंदरीसदग्ध
झाली॥पंदरीसपापेंघडलीं॥तरीअनर्थीपिडेलतो॥४३॥क्षेत्रींकरितांपापें
नाना॥त्यांसीहोतीभैरवयातना॥ह्मणोनीपापवासना॥नकाधरूंनुह्यीपें॥
४४॥जोअत्यंतजारकर्मीरित॥तोआपलीमातासंभाळित॥तैसेपंदरीपुण्य
तीर्थ॥तेथेंराहूनिअनर्थकरूंनये॥४५॥जाक्षेत्रींचेपुण्यवंतनर॥ह्मणोनि-
दोषकरितीअपार॥तेबुडतीसाचार॥एकदृष्टांतयेविषयीं॥४६॥जैसेंवरू
वोपितांहोयउजळ॥धुतांधुतांहोयनिर्मळ॥त्यावरीबिब्याचेंतेल॥नेऊनि-
यांशिंपिलें॥४७॥मगत्याचेंउजळनहेरूप॥तैसेंक्षेत्रींकरितांपाप॥तत्का
ळहोयवज्जलेप॥सत्यजाणभवानी॥४८॥श्रीमद्भीमातीरविहार॥ब्रह्मानं-
दअतिउदार॥श्रीधरवरदानिर्विकारा॥परात्पराअभंगा॥४९॥इतिश्रीपांडुरंगमा
हात्म्यसंदर॥पद्यपुराणीचेंपरिकर॥अपर्णेसिसंगेविनेव॥सप्तमोव्यायगोडहा ५९

अ-
७

३

श्रीगणेशायनमः॥ ॥पार्वतीसह्यणेहरिहर॥पूर्वांगयासरनामेंअसर॥तो
रुद्राचाकोधथोर॥उत्पन्नझालातेथुनी॥१॥केशज्याचेऊर्ध्वआरत्तवर्ण॥
महाभयानककराळवदन॥तेणेब्रह्मादिदेवगण॥भ्रमणचक्कींपाडिले॥२॥
॥जैसेआकाशींपक्षीहिंडती॥तैसेदेवचहूंकडेफिरती॥इंद्रभ्यांतझालाचि
त्तीं॥ह्यणेराहावयासीथारनाहीं॥३॥मगब्रह्मदेवाशीगेलेशरण॥इंद्रादिस
कळदेवगण॥गयासरेंगांजिलेंह्यणोन॥सांगतीगाह्याणेत्यापासीं॥४॥
झडकरीयत्नकरींआतां॥मगसांगातेंघेऊनिसमस्तां॥शरणगेलेंवैकुंठना
था॥सकळदेवांसहितपै॥५॥जयजयाजीवैकुंठादातारा॥जगन्निवासा
कमळाधरा॥गयासरेंसकळसरवरां॥वासदेऊनियांपळविले॥६॥कम
लोद्भवासीह्यणेहरी॥कांहींभयनधरावेंअंतरां॥तोअसरकोठेंकायक
री॥तोमजझडकरीदावाकां॥७॥ब्रह्मदेवह्यणेतपदारुण॥करीतबैस-

मा.
१

लानिवाण ॥ मगसांगातें घेऊनि चतुरानन ॥ हरी आपण उठिले ॥ ८ ॥ ब्रह्मा
आणि हरी ॥ जे ये ग्या सरत पकरी ॥ ते ये येऊनि झडकरी ॥ पुढें उभे राकले
॥ ९ ॥ ब्रह्माक्षणे ग्या सरा ॥ महातपस्वीया चतुरा ॥ तुज प्रसन्न झालों बीरा ॥
वर मागें अपेक्षित ॥ १० ॥ ग्या सरा क्षणे ते वेळा ॥ तुझी दोघे प्रसन्न झाले ती म
ला ॥ तरी पाहिजे वर दिधला ॥ मी मागें न जो तुझा तें ॥ ११ ॥ सकळ तीर्थ देव य-
ज्ञ ॥ गंगा एव्ही सर्व भुवन ॥ त्याहूनि माझें शरीर पावन ॥ करावें आतां येवे चे
॥ १२ ॥ मग ब्रह्मा आणि नारायण ॥ बोलते झाले संतोषेन ॥ तुझा देह होई ल
पावन ॥ सर्वोपकारा कारणे ॥ १३ ॥ तत्काळ शरीर झालें पवित्र ॥ मग क्षणे ब्र
ह्माधीश्वर ॥ तुझिया शरीरावरी साचार ॥ यज्ञ करावया लाव देई ॥ १४ ॥ ग्या
सरा अवधारी ॥ शब्द स्थळ न सेधरित्री ॥ तरी तुझी या शरीरावरी ॥ यज्ञ आ
हीं करितों आतां ॥ १५ ॥ वचन ऐकतां चिग्या सरा ॥ संतोषला तेणें अपार ॥

अ.
८

१

हृणोजन्मआजिसफळसाचार॥ तपसमग्रफळाआलें॥ १६॥ धन्यध-
न्यचतुरानन॥ ठावमागसीकरावयायज्ञ॥ तुह्यीसर्वलोकरक्षणाकारण
॥ तेंमजकब्येंआलें॥ १७॥ ब्रह्माहृणोतूंउदार॥ तुझेंशरीरहेंपवित्र॥ ए-
थीउच्छिष्टसमग्र॥ हृणोनिआलोंतुजपाशीं॥ १८॥ गयासरहृणोधन्य
माझेंजिणें॥ मजप्रार्थिलेंचतुराननें॥ धन्यहृणोनिकाबेंतेणे॥ शरीरदा
किलेंधरणीवरी॥ १९॥ जेव्हांगयासररवालींपडिला॥ एथीदणाणली-
तेवेव्हां॥ शेषाचामायादडपला॥ सप्तपाताबेंहडबडलीं॥ २०॥ दिग्गज-
झालेभयाभित॥ हृणतीएथीरसातळाजात॥ कूर्मपाठीसरसावित॥
बराहदंतसरसावी॥ २१॥ दिंडिरवनींउभाहोता॥ तेथोनीपडिलापाल-
या॥ ईशान्यकोनीगेलामाया॥ वाराणशीपलीकडे॥ २२॥ त्याचाकटि
प्रदेशसमस्त॥ दिंडिरवनीपडिलासत्य॥ गोमतीपर्वतापर्यंत॥ पायते

१-मा-
२

थेंलगाले ॥ २३ ॥ मगशिरावरीमहायज्ञ ॥ करिताझालाचतुरानन ॥ एक-
संवत्सरांतपूर्ण ॥ पूर्णाहुतीपेंझाली ॥ २४ ॥ द्रव्याचेपर्वतलोटले ॥ ब्राह्मण
सर्वस्वरवीकेले ॥ मगअवभृतरुनानतयेवेळे ॥ करिताझालाब्रह्मदेव ॥
॥ २५ ॥ सकळब्राह्मणीकस्नान ॥ करितांयज्ञासीप्रदक्षिणा ॥ तंव-
शरीरहालविलेंजाणा ॥ गयासुरेंतेधवां ॥ २६ ॥ तेंदेखोनिऋषेश्वर ॥ द्वा-
णतीउठतोकींअस्तर ॥ पुढतीआतांप्रळयथोर ॥ अनिवारमांडेल ॥ २७
॥ द्वाणतीनउरेत्रिभुवन ॥ मगहरीचाधांवाकरीचतुरानन ॥ करितेझालेसं-
पूर्ण ॥ द्वाणतीधांववेगींगोविंदा ॥ २८ ॥ हाउठतोकींअस्तर ॥ तूंमक्तव-
त्सलउदार ॥ चालचालसत्वर ॥ त्रिभुवनहेंबुडवीलहा ॥ २९ ॥ गुरांचेपा-
ळेजेसेबहुत ॥ एकलागुरारवीपिटित ॥ तेंसदेवसमस्त ॥ पळतीतया-
सीदेखता ॥ ३० ॥ कींबहिरीससाणाउठतां ॥ प्रळयहोयपक्षियांसम-

अ-
८

२

स्तां ॥ कां एकव्याघ्रदेवतां ॥ अजापलतीचहंकडे ॥ ३१ ॥ तसेचहाइलआ
तां ॥ धांवधांवैवकुंठनाया ॥ तूंभक्तवत्सलतत्वतां ॥ प्रगटलातत्काळतेथेंची
॥ ३२ ॥ हरीह्मणोसकळजेकांपर्वत ॥ धांवोनियांरेसमस्त ॥ गयासुराचेपा-
यहस्त ॥ दडपावरीबैसोनी ॥ ३३ ॥ ऐशीआज्ञाहोतांतेवेळां ॥ विंध्यान्वळवे-
गंधावला ॥ तोष्टीवरीबैसला ॥ स्कंददोन्हीव्यापुनी ॥ ३४ ॥ जोविंबकब्रह्म-
गिरीसत्य ॥ तेणेदडपिलावामहस्त ॥ श्रीशल्यशेधाद्रीपर्वत ॥ तेणेसव्यह-
स्तरगडियेला ॥ ३५ ॥ पायांवरीगोमंताचळ ॥ दडपोनीबैसलाअटळ ॥ आ-
तांकटिप्रदेशसबळ ॥ दिंडिरवनामध्येअसे ॥ ३६ ॥ तेपंदरीसमीपजाण ॥
पुष्पवतीसंगमीपूर्ण ॥ दोनीपायजोडूनिनारायण ॥ कटींहस्तउभाअसे ॥
॥ ३७ ॥ दारकेहूनिआलावनमाळी ॥ तेह्मांपुष्पवतीसंगमस्यळां ॥ गाईगो-
पाळतेवेळां ॥ उभेकेलेतेठांयां ॥ ३८ ॥ तेथेंवाजविलावेणूशब्द ॥ द्वाणोनि

मा-
३

नामवेणूनाद॥ गयासराच्याकटीवरीपद॥ देऊनिउभाठाकला॥ ३९॥ स-
त्यायशीयोजनेंरुंदमाज॥ गयासराचाअसेसहज॥ त्यावरीअधोक्षज
॥ पदजोडोनउभाठाके॥ ४०॥ तेथेंसकळहीदेवआले॥ तेहीमोंवतेउभेरा
द्विळे॥ अद्यापीआहेतपाउलें॥ वेणूनादांस्वयंभ॥ ४१॥ जोडिलेदोन्हीसम
पद॥ तेंचिविष्णुपदसत्यप्रसिद्ध॥ वरकडपदेंदेवांचींशुद्ध॥ मोवतालींउ
मठलीं॥ ४२॥ तेथेंगोपाळवेणूवाजविती॥ भक्तमाविककानीऐकती॥ अ
द्यापीवेणूघेऊनिरमापती॥ उभाअसेत्यागांयां॥ ४३॥ जेथेंउभेहोतेगाई-
चेभार॥ तेअद्यापीदिसतीकर॥ गोपाळांचींपदेंसमग्र॥ गांयांगायांउमठ-
लीं॥ ४४॥ आधीहरीतेथेंआला॥ मंगलक्ष्मीपुढेंउभाठाकला॥ यावरीपुं-
डलिकासीवरदीधला॥ उभाराहिलासमपदीं॥ ४५॥ गयासराचामाजजे
थें॥ ह्मणोनपदजोडिलेंपंदरीनाथें॥ त्यावरीकाळेंबहुतें॥ गयासरेंशीखु

अ.
८

३

चलिलें ॥ ४६ ॥ श्वेतकीटकल्पीमागुत्यान ॥ गयासुरेंशीरुचलिलेंपूर्ण ॥
मगमागुतायज्ञकरीचतुरानन ॥ आरंभीतशिरावरी ॥ ४७ ॥ शरीरावरीद-
उपोन ॥ सकलबैसलेसरगण ॥ इंद्रब्रह्माउमारमण ॥ ऋषीहीवरीबैसले ॥
॥ ४८ ॥ सागरसरितासमस्त ॥ आणीकहीगिरीवरबैसत ॥ परीमागुतेंशीर-
उचलित ॥ नमानीदैत्यतितक्यांसी ॥ ४९ ॥ मगयमपुरीचीशिळा ॥ यमेआ-
णिलीतेवेळां ॥ तितुकीशिळाविशाळा ॥ शिरावरीठेविली ॥ ५० ॥ वैवस्वत-
मनुचेवेळे ॥ मागुतेंशीरहालविलें ॥ मगभगवंतेंकायकेलें ॥ मस्तकींपदठे-
विला ॥ ५१ ॥ ब्रह्मांडाचाभारसमग्र ॥ वरीघालीश्रीधर ॥ मगह्मणेतोअसर
॥ मजठकविलेंदेवानी ॥ ५२ ॥ हलुचिठाक्यज्ञासिमागीतला ॥ माझ्यामस्त-
कावरीभारघातला ॥ वैकुंठनायकउभाठाकला ॥ पायदिधळामस्तकीं ॥
॥ ५३ ॥ म्यांचिलीक्यपीडिलें ॥ देवांनीमस्तकींमजरगडिलें ॥ आतांकांही-

म
४

माक्षेनचले॥ हरिनेढेविलापायवरी॥ ५४॥ बरेजन्माचेंसार्थकझालें॥ प
रोपकारीं शरवेंचले॥ सकळदेवउभेठाकले॥ यज्ञकेलाचतुरानने॥ ५५
॥ मगझणेदेवांसमस्तां॥ जोंवरीसृष्टीस्थिरता॥ हाचिवरमज्जघाआतां॥
चंद्रसूर्यजंवअसती॥ ५६॥ तोंवरीहरीचाचरण॥ मस्तकींअसोमाक्षेपू
र्ण॥ सकळसरितादेवगण॥ असेअसावेचिरकाळ॥ ५७॥ माक्षेशरीरींह
रिपदपूर्ण॥ येथेंकरावेंगयाआवर्जन॥ तेणेफेडिलेंपितृगण॥ तोझा
लाधन्यसंसारि॥ ५८॥ आणादिंडिरवनांत॥ विरूपेंसाहिलाभगवंत॥
वेणूनादेंसमपदसमस्त॥ तैसाचियेथेंअसोपें॥ ५९॥ तेथेंजेकरितीग
याआवर्जन॥ त्यांचेतृप्तहोतीपितृगण॥ ब्रह्महत्यादिपापेंसंपूर्ण॥ नास
तीलस्नानमात्रें॥ ६०॥ तेंगयेसीएकपद॥ वेणूनादांसमपदप्रसिद्ध॥ तेथें
करितीजेगयाआह॥ दोहोंदांयांप्रसिद्धफळएक॥ ६१॥ भास्वरक्षेत्रप्र-

अ.
८

४

याग ॥ पंढरीवाराणसीसांग ॥ वेणूनादेगयासमग्र ॥ प्रसादप्रसिद्धजाडल
जे ॥ ६३ ॥ सरापानीअभक्षभक्षक ॥ महाचांडाळहीसकळिक ॥ तेथें-
स्नानकरितीदेख ॥ उद्धरोनीपैंजाती ॥ ६३ ॥ अद्यापीगयासरतेथें ॥ अंग
हालवीनिश्चित ॥ तेव्हांएथ्वीकंपहोत ॥ धन्यतोगयासरउदार ॥ ६४ ॥-
ब्रह्मादिकदेवआले ॥ जाचेपुढेंयाचकझाले ॥ तेणेनाहींकृपणत्वकेलें-
॥ देहदिधलापरोपकारा ॥ ६५ ॥ अद्यापीतोआहेजिवंत ॥ उदावयातोस
मर्थ ॥ परीनउठेचिसत्यवंत ॥ परोपकारीदेहदीधला ॥ ६६ ॥ गयासरेंथो
रकेलीकीर्ती ॥ तरीचपुराणेमहिमावर्णिती ॥ जाचेदेहावरीरमापती-
॥ देवांसमवेतउभाअसे ॥ ६७ ॥ ऐसेउदारभक्त ॥ तेचिझालेजीवन्मुक्त
कृपणतेचिनिश्चित ॥ बुडोनिगेलेनरकपुरीं ॥ ६८ ॥ कोरडीदावितीभ-
क्ता ॥ आह्मीभक्तदणोनीभिरविती ॥ गाजरांचीनुळणाकरिती ॥ वाट

मा.
१

पाहातीविमानाची ॥६९॥ आडक्याकारणेप्राणजात ॥ ह्मणतीआ
ह्मीउदारभक्त ॥ ऐसियादांभिकांभगवंत ॥ दूरअसेनिश्चयें ॥७०॥ -
असोहेंगयाआरव्यान ॥ त्रिकाळकरितांपठणें ॥ त्याचेमुक्तहोतीपि
तृगण ॥ श्रवणमात्रेंकसूनियां ॥७१॥ पाहूनियांपितृमिथी ॥ तेदिव-
सींजेगयारव्यानऐकती ॥ त्यांचेपितृगणउत्तमगती ॥ पावतीलसत्य
पै ॥७२॥ शिवह्मणेंभवानी ॥ धन्यकथाहेत्रिभुवनी ॥ नारदसांगेशेषा-
लागुनी ॥ सूतमुनीप्रतीसांगे ॥७३॥ ब्रह्मानंदश्रीधर ॥ श्रोतयांविनवीवा
रंवार ॥ हेंगयारव्यानसंदर ॥ परिसाचतुरभावार्थें ॥७४॥ इतिश्रीपांडुरं
गमाहात्म्यसंदर ॥ पद्मपुराणीचेंपरिकर ॥ अपर्णेसिसांगेत्रिनेत्र ॥ अ-
ष्टमोध्यायगोडहा ॥७५॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ श्रीमज्ज
गदीश्वरार्पणमस्तु ॥

छ॥

छ॥

छ॥

छ॥

अ.
८

५

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ एकमृडानीकथापवित्र ॥ प्रयागतीर्थराजभा-
स्करतीर्थ ॥ वाराणसीपांडुरंगनगर ॥ गयासाचारवेणूनादीं ॥ १ ॥ नम-
स्कारुनीपांडुरंगचरणा ॥ मगनिघावेंगयावर्जना ॥ घृतश्राद्धकस्त्रीजा
णा ॥ नगरप्रदक्षणाकसवी ॥ २ ॥ गृहाहुनीनिघावेहर्षयुक्त ॥ जितकीं
पाउलेंमार्गीपंडत ॥ तितक्यापायन्याबांधित ॥ पितृगणासीचटाक-
या ॥ ३ ॥ अश्वमेधाचेंफळ ॥ एकटांकितोपाउल ॥ पितृतीर्थीपिंड-
दानकेवळ ॥ अतिउत्तमजरीघडे ॥ ४ ॥ अथवापितृपक्षमाद्रपदसमस्त
॥ तोहीविशेषअसेअत्यंत ॥ कींनिर्दोषमार्गेश्वरकृष्णापक्षसत्य ॥ पिंड-
दानकरावे ॥ ५ ॥ आंवळियाएवढापिंड ॥ देतांपुण्यघडेउदंड ॥ नाहींत-
रीनपडेअवघड ॥ शमीपत्राप्रमाणे ॥ ६ ॥ द्रव्यअसलियासिद्ध ॥ विधि
युक्तकरावेश्राद्ध ॥ किंवाशारवाफळमूळकंद ॥ तयाचेपिंडकरावे ॥ ७ ॥

भा.
१

जरीअसेलसंन्यासी॥ तरीहेंसमर्पावेंपदासी॥ तेणेआपुल्याकोटीकु-
ळासी॥ उद्धरिलेंएकदां॥ ८॥ पदेंविष्णूचींअसती॥ तेथूनिपूर्वेवाहेभी-
मरथी॥ तेथेंस्नानकरूननिनिश्चिती॥ ब्रह्मयज्ञकरावा॥ ९॥ दोनप्रहर-
झालियातत्वता॥ जावेंगोपाळपर्वता॥ कुंडासमीपस्नानकरितां॥ पितृ-
गणउल्हासती॥ १०॥ तेथोनिपरनोनयांजावें॥ समपदांपिंडदानकरावें
॥ मुष्टीभरीतीळटाकावे॥ पुण्यवंतसंगमीं॥ ११॥ जेजेनिपुत्रीकमेले॥
अधोगतीएकपडिले॥ त्याचेंक्रियाकर्मनसेझालें॥ तेउद्धरिलेतिळाने॥
॥ १२॥ सकळझालियाश्चाद्धविध्युक्ती॥ मगपूजावीपांडुरंगमूर्ती॥ तेणे
पितृगणपावतीतृप्ती॥ मुक्तझालेभगवंतपाहोतां॥ १३॥ मगपुष्पवती-
संगमीजाण॥ स्नानकरावेंआवडीकरून॥ तेणेकरूनपितृगण॥ उ-
ल्हासतीसर्वही॥ १४॥ मगशरावतीसंगमीस्नान॥ तेथेंकरावेंपितृतर्प-

अ.
९

१

ण॥ धर्मलिंगाचें पूजन॥ करावें तेथें साक्षेपें॥ १५॥ धर्मराजें पूर्वीयेउन॥
तेथें केलेलिंगस्थापन॥ मागुतीसमपदां जाउन॥ साष्टांगनमस्कारक-
रावा॥ १६॥ करावें ब्राह्मणसंतर्पण॥ तेणेतृप्त होय नारायण॥ पूर्वीगो-
पांसमवेत आपण॥ श्रीकृष्ण तेथें क्रीडले॥ १७॥ तेथें बैसोनि मुरारी॥
गोपां बांसीवांटिली शिदोरी॥ अन्नाचामोटा निर्धारि॥ अद्यापी तेथें सा-
क्षी असे॥ १८॥ दहां भात विस्वरलाच हूं कडे॥ सूक्ष्म दिसती ते खडे॥
हुतूतू बडजे वांकडे॥ खळले तेथें हरी सवे॥ १९॥ वाघें वाजती गंभीर॥ घु-
मन्या हुमन्या पांवे सस्वर॥ टाळमृदंगाचे झणत्कार॥ टाळियांग जरे ह-
रिनाम॥ २०॥ तेथें मृदंगाचीं चामरे॥ झळकती दोहां कडे संदरे॥ हरी-
वरी पल्लव छवें॥ चिमणे गोपाळ धरिताती॥ २१॥ मूर्ती सां वळी गोमटी
॥ अंगीं केशराची उटी॥ तिल करे रिवलाल ल्लाटी॥ रत्नें मुकुटीं झळक

मा-
३

केलीअवधीगया॥आवेपूर्णऐकतां॥३७॥धरितांविठ्ठलाचेचरण॥
तोसकळफेडीपितृभ्रमण॥भक्तकैवारीजगज्जीवन॥तारीपूर्णभवा-
धीं॥३८॥अंबरीषेंजन्ममरण॥आपणफेडीश्रीभगवान॥भक्तां-
चेंअणुमात्रन्यून॥पडोंनेदीमहाराज॥३९॥ब्रह्मानंदपंढरीराणा॥श-
रणारिघावेंत्याचियाचरणा॥तोमुक्तझालाजाणा॥सकळभ्रमापास-
नी॥४०॥श्रीब्रह्मानंदचेचरण॥तेथेंतनमनधनेजावेंशरण॥त्याचेप-
रीपिंडदान॥करितांजन्ममरणतुटेल॥४१॥गुरुपदींपिंडदानकेलें॥
तरीसर्वभ्राग्यफळासीआलें॥थोरगयाआवर्जनकेलें॥कोटिकुळेंउ-
द्धरलीं॥४२॥नकरितांगुरुपदींपिंडदान॥तरीसकळगेलेंव्यर्थभज-
न॥तयासीकैचेंआत्मज्ञान॥तेपशूजाणसंसारीं॥४३॥पशूसिन-
व्हेपिंडदान॥हापशूहूनिअधिकपूर्ण॥पशूसनाहींअभिमान॥हा

अ
९

३

माजलापूर्णअहंभावे ॥ ४४ ॥ पथूनकरीचनिंदा ॥ हाभलतेंचिवटवटी-
सदा ॥ तोवंचलापरमपदा ॥ जन्मआपदाभोगील ॥ ४५ ॥ असीहेमू-
ढजन ॥ गुरुपदांपेडदान ॥ तेचितरलेधन्यजाण ॥ अगाधगुणतयाचे
॥ ४६ ॥ बहुकाळाचेंआदिक्षेत्र ॥ ब्रह्मादिदेवाचेंमाहेर ॥ सकळसंतांचें-
निजघर ॥ तेंपंढरपूरजाणावें ॥ ४७ ॥ पंढरीपुढेंभीमातटी ॥ क्षेत्राचेवाम
भागींवाळुवंटी ॥ बिंदुस्थानाचेभृकुटी ॥ ब्रह्मानंदसमाधिस्थ ॥ ४८ ॥
समाधिस्थळांहंदावन ॥ पूर्वमुरवींशोभायमान ॥ तेथेंघालावेंलोटां
गण ॥ प्रेमभावेतलता ॥ ४९ ॥ तोयतिराजमुकुटमणी ॥ कैवल्यदाता
पूर्णज्ञानी ॥ मार्गेश्वरशब्दबीजेदिनी ॥ रविवारींसमाधिस्थ ॥ ५० ॥ ब-
्रह्मानंदस्वामीपिता ॥ गुरुतोचिमातात्राता ॥ श्रीधरह्मणेभजवरदाता
॥ तयापरतानसेची ॥ ५१ ॥ पांडुरंगआणिब्रह्मानंद ॥ उभयनामारूप-

मा.

अभेद॥ ज्योतिष्पदींभिरवीपद॥ सच्चिदानंदरूपदे॥ ५२॥ पद्मपुरा-
णीचेंसुंदर॥ पांडुरंगमाहात्म्यपरिकर॥ अपर्णेसीसांगेविनेत्र॥ नव-
मोध्यायगोडहा॥ ५३॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ श्रीमज्जग-
दीश्वरार्पणमस्तु ॥ ६॥ ६॥ ६॥ ६॥

अ.
९

श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ पार्वतीसहस्रणेशंकर ॥ पावनक्षेत्रपंढरपूर ॥ भ
क्तकैवारीमनोहर ॥ विदेवरीउभाजेथें ॥ १ ॥ यंत्रमयक्षेत्रसकळ ॥ म
ध्यपीठश्रीविठ्ठल ॥ तेंकेवळबिंदुस्थळ ॥ जेथेंघननीळगुप्तअसे ॥ २ ॥
यंत्रावरीदेवसकळ ॥ त्याचीकणीकांकेवळ ॥ मध्यभागीतमाळनीळ ॥
श्रीविठ्ठलउभाअसे ॥ ३ ॥ कींदेवतारूपेंसकळसेवक ॥ उभेजोडोनीह-
स्तक ॥ मध्येंरुक्मिणीनायक ॥ स्वामीसमर्थउभाअसे ॥ ४ ॥ कींसकळ
देवयाचकसत्य ॥ मध्येंश्रीविठ्ठलभाग्यवंत ॥ दाताउदारयाचकतृप्त ॥
करीमोक्षदेऊनियां ॥ ५ ॥ सकळदेवरोगेंव्यापिले ॥ मगयावैद्यासीशर-
णआले ॥ तथाचेंगुरवदेखिलें ॥ उठोनपळालेसर्वरोग ॥ ६ ॥ जेपंचभूता
नीझडपिले ॥ यमाचेंमेढांपडियेले ॥ तथापंचाक्षरीयासीशरणआले
॥ पंढरायेशोधितां ॥ ७ ॥ त्याचेदेखतांचिचरण ॥ भूतेंपळतीनलगतां-

क्षण ॥ मोटापंचाक्षरीरुक्मिणीरमण ॥ करितां स्मरणदोषनुरे ॥ ८ ॥
 हास्वयंप्रकाशमहद्भुत ॥ एकविष्णुविश्वभरित ॥ सकळभूतें होत जात
 ॥ त्याचे इच्छे करूनी ॥ ९ ॥ पंदरीचे भूत मोटे ॥ भावार्थाया झडपी नेटे ॥ म
 गते जावोने दीकोटे ॥ क्षणभरी आपणाविण ॥ १० ॥ विठ्ठलें झेंपाउनि झ
 डपिलें ॥ त्यासि संसारनावडे मनविटलें ॥ महद्भूत हें लागलें ॥ वेडे केलें
 सर्वदा ॥ ११ ॥ देखतां श्रीपंदरी ॥ तें भूत संचरे अंतरा ॥ संसारीं मग उरी ॥
 कैची आहे सांगपां ॥ १२ ॥ हे भूत झडपी ज्यासी ॥ त्याची दशा होई लंके
 सी ॥ उगे चनाचती वाळुवंदीसी ॥ दाब्यापिटती आनंदें ॥ १३ ॥ त्याचे सं
 गती जे लागले ॥ तेही तैसेचि उठिले ॥ एक प्रेमे दाटले ॥ एक लोळती गड
 बडां ॥ १४ ॥ एक तयाची क्रीडा ऐकती ॥ एक उगेचि गदगदां हांसती ॥ अ
 वघे एकदां चिहाकदेती ॥ तरले क्षणती संसारीं ॥ १५ ॥ एक करिती धर्म

दान ॥ तृणासमानलेखतीधन ॥ एकधरूनवेसतीमौन ॥ भूतेंसंपूर्णझ-
डपिले ॥ १६ ॥ एकफारबडबडती ॥ असंख्यातलीलावर्णिती ॥ एकबै-
सलेठांयांडोलती ॥ अंतररवुणेकरूनियां ॥ १७ ॥ एकहरिमुरवविलो-
किती ॥ डोळ्यांचींपातींनहालती ॥ तेताढलेजाणनिश्चिती ॥ महाभूतें
झडपिले ॥ १८ ॥ एकबैसलेसमाधिस्थ ॥ अंतरांव्यापिलेंभूत ॥ बाहेर-
दिसतातीभ्रांत ॥ झालेविरक्तदाराधनी ॥ १९ ॥ एकमुक्तहिंडती ॥ व्या-
रीमुक्तीदृष्टीनाणिती ॥ एवढेंब्रह्मांडनिश्चिती ॥ नाहींदृष्टीतयाचा ॥ २०
॥ भूतेंझडपिलेंभारी ॥ एकझालेब्रह्मचारी ॥ दृष्टीनदिसेनरनरी ॥ ना-
हींउरीसंसारा ॥ २१ ॥ एकगृहस्थाश्रमीवर्तती ॥ परिवारआपलेनक्ष-
णती ॥ कुटुंबचिंतानकरिती ॥ भूतेंनिश्चितीझडपिलें ॥ २२ ॥ एकघर-
दारटांकुनी ॥ वानप्रस्थसेवितीवनी ॥ विसरलेमानापमानी ॥ नाहीं-

आठवदेहाची ॥ २३ ॥ एकसंसारिं अग्नलाउनी ॥ कामक्रोधमदजा-
ळोनी ॥ मत्सरदंभत्यजोनी ॥ झालेपूर्णसंन्यासी ॥ २४ ॥ एकदंडकमं
डलूवस्त्र ॥ टाकूनियां झालेदिगंबर ॥ करतलवासपात्र ॥ आपपरुने-
णती ॥ २५ ॥ इंद्रियेंवर्ततीव्यापारीं ॥ परीतेनाहींतदेहावरी ॥ कर्मअ-
कर्मकेलेंबहेरी ॥ कांहींदुसरेनठेविती ॥ २६ ॥ सृष्टिझालीकिंवानाहीं
॥ हेंसमूळनेणतीकांहीं ॥ भूतेंव्यापिलेंसर्वही ॥ आठऊंकाहींउरेचिना
॥ २७ ॥ ओसेहेंपंढरीचेंभूत ॥ येणेंबहुतांचाकेलाघात ॥ मैदांचींलक्षणे
समस्त ॥ याजपाशींतेऐका ॥ २८ ॥ जोयालाभावार्थामेढे ॥ त्यासीठ-
कवितोबहुतनेटे ॥ हिंडेभक्तांचियेपेंटे ॥ प्रेमाचेपाशघालुनी ॥ २९ ॥
प्रेमपाशघालुनी ॥ जीवेंमारीमुळींहुनी ॥ वासनापिशवीतेक्षणी ॥ ने-
लाहिरोनीमैदयेणें ॥ ३० ॥ संचींतवाटवाहोता ॥ तोहीनेलापाहतपाह

तां ॥ देहबुद्धीचे कोंहवे तत्वता ॥ क्षणनलागतां तेणे नेले ॥ ३१ ॥ भक्त
भाग्यवंत बहुत ॥ येणे बुडविलें निरंजनात ॥ पुनः जन्मासीन येत ॥
ऐसें करित मैदहा ॥ ३२ ॥ अनंत जन्माचीं पुण्ये बहुत ॥ त्याचे कवे-
सी सांपडत ॥ कटीठे ऊनियां हस्त ॥ पालथी घेतो मैदहा ॥ ३३ ॥ जि-
तुकीं येतीयाचे भेटी ॥ तितक्यासि जपतो घालावया पीटी ॥ बळि-
या बळकट जगजेठी ॥ भीमातीरीं उभा असे ॥ ३४ ॥ ऐक पार्वती साव-
धान ॥ मुरव्य तें बिंदुस्थान ॥ तेथें चिकटी करे उन ॥ भीमक्षेत्रा माजी अ-
से ॥ ३५ ॥ माझे स्वरूप ते क्षेत्र जाण ॥ मम हृदय ते बिंदुस्थान ॥ तेथें-
चिकटि करे उन ॥ भीमक्षेत्रा माजी असे ॥ ३६ ॥ तोचि उभालक्ष्मी-
जवळी ॥ तोचि पुंडलिकासिन्या हाळी ॥ वैलोक्य भरीवन माळी ॥ स-
र्वीं ठायीं व्यापक ॥ ३७ ॥ तोचि वेणूनादां उभा श्रीहरी ॥ तोचि गेलामथुरे

मा-
३

भीतरी ॥ कंसचाणूराचा अरी ॥ मग तेथें चिराहिला ॥ ३८ ॥ संदीपना-
पाशीं विद्याभ्यास ॥ तोचिकरी तूषी केश ॥ मथुराकरूनियां वोस ॥ हार-
केशी तो गेला ॥ ३९ ॥ तेणेचिरुक्मिणी उठविली ॥ दिंडिरवनीं पाठवि-
ली ॥ समाधान करावया ते वेढीं ॥ आपणाचिते यूनिपें आला ॥ ४० ॥ क-
रूनिरुक्मिणी चें मीस ॥ पहावया आला पुंडलिकास ॥ तोचि हा तूषी
केश ॥ उभा तिष्ठत अद्यापी ॥ ४१ ॥ ऐसें हें जाण आरव्यान ॥ देवी तुज सां-
गीतलें जाण ॥ महा औषध पूर्ण ॥ भव रोगातें विदारी ॥ ४२ ॥ हे कथा औ-
षध रत्न केसरी ॥ भव हिरण्यकशिपू विदारी ॥ करी पाप कामना ते संहार-
ी ॥ देह दावाग्नी केवळ ॥ ४३ ॥ झाडावया पाप मळ ॥ हे कथा गंगा केवळ
॥ जे दुरात्मे दुर्जन रवळ ॥ त्यास हें बिंदु स्थळ न सांगावें ॥ ४४ ॥ जे निंदक
रवळ दुश्चित ॥ जे संतांसी उपहासित ॥ त्यासी हें करावें गुप्त ॥ कथा ही

अ.
१०

३

परीनसांगावी ॥ ४५ ॥ तथापि दुर्जनासीदावितानें स्थळ ॥ तथावरी को
पेनमीतत्काळ ॥ ऐसियासांगोनीतें स्थळ ॥ व्यर्थकायशिणावें ॥ ४६ ॥
दुष्टासिदावितानें स्थळ ॥ आपुलें पुण्यसर्वनिर्फळ ॥ जेप्रमाणीककेव-
ळ ॥ तथासीचदारववावें ॥ ४७ ॥ कार्तिकयात्रापूवीप्रमाण ॥ सकळदेव
येतीधांवोन ॥ गरुडध्वजपताकानरयान ॥ घेऊनियेतीयात्रेसी ॥ ४८ ॥
करितीविठ्ठलनामाचागजर ॥ येतीप्रेमळभक्तांचेभार ॥ ब्रह्मानंदीदेवस
मग्र ॥ धांवतीउत्साहपाहावया ॥ ४९ ॥ श्रीधरविनवीश्रोतियांलागुनी ॥ क-
लियुगीभक्तांचाचक्रपाणी ॥ तेणेआषाढीयात्राभरूनी ॥ महोत्साह-
वादविला ॥ ५० ॥ हेंपांडुरंगआरव्यान ॥ दाहावेळकरितांपठण ॥ तथासी
होयमहाज्ञान ॥ सकळदोषनासती ॥ ५१ ॥ वंध्यास्त्रियाहेंपढती ॥ तिये
सिहोईलसंतती ॥ महापिशाचेंदूरहोती ॥ दाहाआवर्तनेकरूनियां ॥ ५२ ॥

विद्याधनप्राप्तहोय ॥ सर्वकल्पनासिद्धीसजाय ॥ श्रवणकरितां महाभ-
 य ॥ दूरहोयतत्काळ ॥ ५३ ॥ दरिद्रिंपाडिला अत्यंत ॥ हे पांडुरंगमाहा-
 त्म्यपदत ॥ तथासी भक्तिमुक्ती भगवंत ॥ बसल्या ठायीं पुरवीतसे ॥-
 ॥ ५४ ॥ शिवह्मणे भवानी ॥ हे गौप्यतुजलागुनी ॥ तूं सद्भाविकह्मणो-
 नी ॥ तुजलागी सांगीतलें ॥ ५५ ॥ पाताळांची ही कथा ॥ नारदसांगे भो-
 गीनाथा ॥ शौनकादिकासी समस्ता ॥ सूतसांगे आदरें ॥ ५६ ॥ श्रीधर-
 ह्मणे संतां ॥ बहुत आवडे मज ही कथा ॥ परमगुह्यतत्त्वता ॥ तुझ्या प्रती-
 प्रगटकेली ॥ ५७ ॥ बहुत दिवस पर्यंत ॥ हे पांडुरंगमाहात्म्य होतें गुप्त ॥
 त्या वरी कठिण अद्भुत ॥ कोणासी श्रुत नव्हतें हे ॥ ५८ ॥ जो क्षीराब्धि-
 सागर विलासी ॥ महाविष्णू ह्मणती त्यासी ॥ जो हा गुरूनिश्चयेसी
 ॥ संपदाई मूळपै ॥ ५९ ॥ नाभीकमळां जन्मला विधी ॥ त्याचे पोटीं द्या

लानिधी ॥ ते अविज्ञानत्रिशब्दी ॥ ब्रह्मदेवेन्दीधले ॥ ६९ ॥ त्याचे पोटीं पू-
र्णावतार ॥ झाला दत्तात्रयदिगंबर ॥ अत्रिनें ज्ञानसमग्र ॥ दत्तात्रयासी
दीधले ॥ ६९ ॥ दत्तात्रये तें ज्ञान ॥ दीधले सदानंदालागुन ॥ तें चिरामानंद
पूर्ण ॥ निजज्ञानी बिंबले ॥ ६२ ॥ तेथूनि झाला अमलानंद ॥ पुढें गंगामा
नंद प्रसिद्ध ॥ तेथूनि सहजानंद विशद ॥ कल्याणमठीं राहे जो ॥ ६३ ॥ ते-
थूनि पूर्णानंद अवतार ॥ भक्ती ठेऊनि निरंतर ॥ घेतला गंगीं अवतार ॥
स्वामी माझा असे तो ॥ ६४ ॥ दाहा अध्याय पर्यंत ॥ पांडुरंग माहात्म्य
ग्रंथ ॥ कीं दश अवतार रूप निश्चित ॥ दाहा अध्याय असती हे ॥ ६५ ॥
॥ कीं दाहारवण वृंदावन ॥ माजी तुळसी ते चिरुक्मिण ॥ वरी घालितां
पांडुरंग जीवन ॥ तेणे करूनि टवटवित ॥ ६६ ॥ दाहा अध्याय ग्रंथ त-
त्वता ॥ प्रीतीपावो पंढरीनाथा ॥ ग्रंथ रूप तत्वता ॥ तूं चि अससी पैं ॥ ६७

मा.
५

गृहीसंग्रहितांग्रंथ ॥ दरिद्रविच्छिन्नहोयसमस्त ॥ भूतप्रेतवाधानिश्चि-
त ॥ नाहींसर्वयातेग्रही ॥ ६८ ॥ हाग्रंथकरितांश्रवण ॥ पांडुरंगयेऊ-
निआपण ॥ तथाचेंसंकटसर्ववारुन ॥ अंतर्बाह्यरक्षित ॥ ६९ ॥ ब्रह्मानं-
दश्रीधरक्षणे ॥ याग्रंथींभावधस्तुनिसत्यपणे ॥ मगसरवासीनाहीउणे
॥ सत्यसत्यत्रिवाचा ॥ ७० ॥ पद्मपुराणीचेंसंदर ॥ पांडुरंगमाहात्म्यप-
रिकर ॥ अपर्णेसिसांगेत्रिनेत्र ॥ दशमोध्यायगोडहा ॥ ७१ ॥ ॥ इतिपां-
दुरंगमाहात्म्यसमाप्त ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ श्रीमज्जगदीश्वरार्पणम-
स्तु ॥ श्रुमंभवतु ॥ ॥ शके १७८२ रौद्रनामसंवत्सरेचैत्रशुद्ध ७ गु-
रुवारतेदिवशींग्रंथसमाप्तअसे ॥ ॥ ६५ ॥ ॥ ६५ ॥ ॥ ६५ ॥
मुंबईतबापूसदाशिवशेटहेगिष्टेयांचेछापरवान्यांतहेंपुस्तकछापिलें-
ठिकाणहनुमान्गल्लीचीआळी ॥ ॥ ६५ ॥ ॥ ६५ ॥ ॥ ६५ ॥

अ.
१०

५

याग्रंयाचेअध्यायदाहावदाहामिन्नएकंदरवोव्या संख्या.

१अध्याय . . . वोवी	७४	६अध्याय . . . वोवी	४७
२अध्याय . . . वोवी	१११	७अध्याय . . . वोवी	५९
३अध्याय . . . वोवी	९६	८अध्याय . . . वोवी	७५
४अध्याय . . . वोवी	९७	९अध्याय . . . वोवी	५३
५अध्याय . . . वोवी	७२	१०अध्याय . . . वोवी	७१

इतिपांडुरंगमाहात्म्यसमाप्त.

